

ABONAMENTUL:

Pe an . . . 28— Cor.

Pe jumătate an 14—

Pe 3 luni . . . 7—

Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și

străinătate:

Pe an an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

ROMÂNUL

 REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zriței Nrul 11a

 INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

 Mulțămite publice și Lec-
deschisă costă șirul 20 C.

 Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Săptămâna patimelor

Cum o trecem iarăș, dăpănându-i zilele, grele de povara sfântă a celei mai duioase aduceri aminte, de pătimirea dumnezeiește măreață a Celui ce a fost sărutat și vândut și precupețit apoi de gloatele fațșilor și îmbrăcucit cu rost vinovat dela la Caiafa și pentru Carele Pilat din Pontiu și-a spălat mâinile și Carele a fost apoi batjocorit și hulit și schinguit, răstignindu-l pe cruce între cei doi tâlhari și Carele a murit totuș cu zâmbetul vecinic, al atotputerniceii iertări, pe buze și cu cuvântul ei răscumpărând lumea și Carele a înviat apoi iarăș, Dumnezeu al iubirei fiind, pe treia zi, dupăcum se prorocise în scripturi — **cuvînt-se, ca diu înălțuirea** aceia a clipelor celei mai sfinte aduceri aminte, să descătușăm câte-o zală și întru învățătura neamului nostru, a celui cu multă pătimire și să ne pătrundem și noi de duhul iubirei și al iertării, în credință cătră acela, ce moartea cu moarte a călcat, și întru nădăjduirea vieții și a învierii!

Miercuri și marți și luni și alte multe zile înainte a fost fierbere mare și turburare în popor. Căci călătoria pe pământ Adevărul. Iar minciuna ce se lăfăise tihnită între oameni, a început să tremure în spasmul grozav al presimțului peirei. Și era șopot și taină și întuneric. Și țîșnit de limbi veninoase și păcat și calomnie...

La noi — în țară și în popor — azi încă e taină și șopot și fierbere mare și... întuneric. Și țîșnește venin de pe buze, iar

în suflete clocotește pizma și ura și dușmănia neîmpăcată. Și e mult, e prea mult păcat în zilele noastre. Și cutremur e și spaimă și groază... Se vestește doar pogorirea *Adevărului!*

Joi: înspre amurgul înserării își sărbătorise Isus cina cea mai de pe urmă. Și erau adunați în jurul Lui apostolii. Iar Dumnezeu-om le vestise atunci, celor cutremurați de groază, că unul dintre ei are să fie acel, care îl va vinde, cum o prorocise și lui Petru, că nu vor apuca să cânte de treiori cocoșii și Petru se va lăpăda de treiori de Dânsul. Și s'a dus apoi în faptul sărei în grădina Gheccanilor și s'a rugat plângând picături de sânge. Și de acolo venind, l'au cunoscut, după sărutarea lui Iuda iscarioteanul, carele fusese unul dintre cei 12 — și cunoscându-l l-au prins și l-au ferecat în lanțuri armașii și l-au aruncat în întunerecul închisoarei, ca să pătimească. Iar Petru încă în noaptea aceea, pân' a nu apuca să cânte de treiori cocoșii, s'a lăpădat și a treiaoră de Dânsul!

În zilele noastre — Dumnezeu, câte mii și milioane de suflete nu tânjesc în nenorocirea lipsei și a mizeriei și câte nu, într-a întunericului, lihnind după o rază luminoasă de nădejde.

Și cât de puțini sunt acei, cari ar fi în stare să plângă sudoare de sânge întru răscumpărarea fericirii celor obidiți.

Și cum îi încunjoară și pe acești puțini haite întregi de iscarioteni, ca sărutân-

du-i cu sărutarea tradărei, să-i vînză apoi — dar pentru mai mult decât treizeci de arginți!

Iertare chiar și lor, căci și ei vor pieri cu abunăscamă de însași prihana păcatului lor... cum nu de mâna altuia a pierit și Iuda iscarioteanul.

Iar vineri: zi de cutremur și de vaier și de durere. Cum L-au dus înaintea judecătorilor, celor fără de judecată. Iar Pilat din Pontiu, cum și-a spălat mâinile întru îngustimea sufletului său și cu toate că i-L cunoscuse de nevinovat, el nu i-a putut cuprinde dumnezeirea și L-a dat pierzării, pe mâna jidovilor, judecând, că Unul, nu poate fi piedică nici chiar nelegiutei cereri a mulțimei. Și cum L-a osândit sinedriul. Iar mulțimea și sutele și miile, pentru răscumpărarea cărora pătimea El, cum L-a huiduit și scuipat și cum L-a încununat cu spini și cum râdea nebună, când L-a văzut poticnind sub povara crucei și cum nu s'a cutremurat nici atunci, când țintuită pe cruce o vedea Iudărea. Și numai tâlhărul răstignit alături-a-i i-s'a închinat Lui atunci...

Și oare minune a fost apoi, că la moartea Lui, soarele s'a întunecat, pământul s'a cutremurat și mulți drepti adormiți au înviat?!

Iar noi?!...

Cum ne judecă și pe noi zilnic judecători fără de judecată. Și Pilații noștri, ce-i purtători ai schiptrului puterii, cum și-au spălat și-și mai spală de atâteaori mâinile și cum ne dau pe mâna sinedriilor, cari ni-au jurat pierzarea. Căci ei, dela înălțimea așezării lor și dintru îngustimea

Oh, Clopotele, Clopotele...!

De Al. Vlahuță

De-o lună nu mai avem nici o știre dela Radu. Eram sigur că scrie, lucrează cu pasiune la drama de care-mi vorbise în ultima scrisoare; m'așptam să-l văd într-o bună dimineață intrând cu manuscrisul la sub-uoară: „Ei, băeți, s'o dau dracului de dramă, — nu știu ce-o fi de ea, da'mi-a rău de suflet... Am venit să v'o citesc...” Și îl vedeam așezându-se la masă, emoționat, cu ochii umed de fericita neliniște a Iehuziei, îi ascultam glasul vibrând pe versurile-i sculpturale, sonore, pline de viață. Radu Cornea era fala noastră. El ieșise din celebritate de timpuriu: era în liceu, când gazetele îi publicau prima poezie, (la desvelirea statuei lui Heliade) pentru care a fost laudat de D-nu Cocuz, profesorul de matematici, cel mai mare și mai imposibil om din câți am cunoscut. De atunci a scris mereu din ce în ce mai bine, mai sigur, mai original, și ca gândire și ca formă. La Universitate îi ziceam toți „poeta laureatus”: epitetul era, numai din cauză că în gramatica d-lui Badilescu nu se prevăzuse, pe când învățam noi declinările latinești, altă specie de poezi decât „poeta laureatus“.

După ce și-a luat licența în drept, a început să scrie foiletoane la o gazetă din capitală. Admirația care creștea în jurul numelui lui, i-a făcut — firește și câțiva vrăjmași, căci în totdeauna și la toate părțile se găsec mici invidioși, cari sufăr

de succesul altora ca de o umilință, ca de o ofensă neiertată, adusă slăbiciunii lor.

Răul e, că bietul Radu nu putea privi cu destulă liniște atacurile copilăroase și de multe ori stupide, pe cari i-le aduceau tot mai des și cu o înveninare de față bătrână, câțiva gazetărași obscuri și hărățgoși, pururea înrăiți și sperați de... „lipsa de noroc“!

— Ce le-am făcut eu, frate, oamenilor ăstora? Aș vrea să-i cunosc odată, și să-i întreb ce au cu mine, cu ce le-am grosit?

— Radule dragă, tu devii tragic, și când ar ști ei că te-au putut atinge și supăra cu prostiile lor, n'ar mai putea de bucurie...

Și, pe teama asta se porneau mereu aceleași discuții interminabile.

În cele din urmă s'a hotărât să plece pentru câțva timp acasă, în familie. Se va odihni, va încerca să scrie ceva mai de seamă. Era abătut, melancolic. Noi ne-am făcut că nu înțelegem adevăratul motiv al acestei plecări. Lipsa lui din capitală a dat prilej răutăcioșilor să publice din când în când câte o informație, în care lăssau să se înțeleagă că Radu a înnebunit. Subiectul dramei despre care-mi scria el, era tocmai scos din suferința și disperarea unui om prigonit de clevetirile și răutatea lumii.

Într-o seară, întorcându-mă dela birt, găsec pe masă o depeșă. Nu știu de ce, întotdeauna înainte de a deschide o depeșă, am un sentiment de neliniște, de spaimă. Adevărul e, că niciodată

nu mi s'a întâmplat să primesc și eu o depeșă ca să-mi anunțe o bucurie neașteptată.

„Radu bolnav greu. Rog veniți imediat“.

Sultana

Eran 9 oare. Trenul pentru Focșani pleca la 9 și 20. Nu mai aveam vreme nici să mă primenesc. O, ce noapte penibilă, și cum contribuiau toate ca să mă chinuiască și să mă scoată din răbdări: zarva, limbuția și sgomotul pasagerilor, neastâmpărul conductorului care mereu intra și ieșea, trântia ușa, — mersul, neobicinuit de încet al trenului; toate, toate-mi făceau în năcaz mereu mă uitam nerăbdător pe fereastră — câte odată mi-se părea că ne-am oprit în câmp și stăm de săptămâni acolo. O clipă n'am putut ațipi. Pe la trei din noapte am ajuns. Cum m'am dat jos din vagon, o femeie înaltă, c'un șal negru în spate veni iute spre mine...

— Dta ești dl Vlahuță?

— Da.

Era sora lui Radu. Pe drum mi-a spus cum l-a luat întâi cu friguri, și într-una se văita de cap, pe urmă a căzut la pat și din Vinerea Paștilor de când nu mai mănâncă nimic, are călduri, aiurează, și nu mai știu nici doctorii ce să-i mai dea, că nimic nu-i priește. Acasă ne-a eșit înainte mama lui Radu, ne-a spus să pășim încet, ne-a poftit să trecem în odaia de alături. În toată casa, o căsuță veche la mahala, era o tăcere, o jale, un aer de nenorocire, care-ți rupea inima. Bătrâna, plânsă, nedormită, cu părul în dezordine

sufletului lor încă judecă, că nu celor slabi și obijduiți și celor care multe și prea multă vreme au suferit, vor trebui să le dea în urmă totuși o dreaptă judecată, ci și ei dau pradă adevărului și iubirea și dreptatea nesățului fără de lege a celor puternici și îmbuibăți și necunoscători de margini ai lăcomiei.

Și poporul, mulțimea, milioanele suferă și nu cunosc pe cei cari îi poartă crucea și rid de ei și-i hulesc și-i batjocoresc și hohotind nebune întind păharul cu fiere, buzelor arse a celor, cari cer apă răcoritoare și cum le vede șiragul urcând *Golgota* și murind, ele nu se cutremură... și nu văd încă și nu înțeleg...

Oare, atunci, când se va întuneca iarăși soarele și se va cutremura iarăși pământul, oare atunci cel puțin învia-vor acei mulți, cari dorm azi?!

*

Și totuși... când în noaptea sfântă a acestei zile de patimi, se va stânge cea de pe urmă luminiță, cu care am încunjunat, prinos aducându-i-o, mormântul Celui născut din fecioară și când se va pierde ultimul tremur din dăngățul clopotelor turlei, învâluindu-se în șoapta dintelui și în prima licarire a zilei de mâne, care se deșteaptă — în sufletele noastre încă să se trezească o nouă nădejde și curaj și întăriți și curceni, să așteptăm: Invierea!

INTERNE

Reformele armatei noastre în lumină rusească. Știm că în rând cu celelalte state europene, și poate chiar și mai mult decât acestea, Austria-Ungaria își organizează și sporește mereu armata, în vederea unor eventualități ce se întrezăresc. Prima atențiune a fost dată flotei, construind mai multe dreadnought-uri, dintre cari ultimul a fost botezat cu numele amiralului Tegetov, învingătorul italienilor pe mare la 1866. Acum grija guvernului este se reorganizeze armata de uscat, pentru care scop ministrul de război a și depus un proiect de lege în parlament.

Conform acestui proiect de lege contingentul recruților va fi mărit dela 103 la 159 mii, astfel că în cazul acea armata austriacă s'ar mări în timp de pace, dela 366 mii la 430 mii soldați, iar

în timp de război ar putea atinge respectabila sumă de două milioane și jumătate ostași.

Acest spor de armată, atrage după sine și un spor de 75 milioane coroane în bugetul ministerului de război.

Dar sporirea efectivului fiecărui contingent are de rezultat că se impune prescurtarea termenului legal de serviciu militar și proiectul prevede ca infanteria să facă de-acum înaintea numai doi ani armată, rămânând însă tot termenul cel vechi, de 3 și 4 ani, pentru cavalerie, artilerie, geniu și marină.

Proiectul mai prevede ca dintre soldații infanteriști, aceia cari s'ar fi dovedit mai vioi, harnici și folositori serviciului militar, să fie reținuți încă un an în activitate, adică peste tot să facă trei ani în armată. Bine înțeles, că dispoziția aceasta ar fi nedreaptă și departe de-a încuraja elementele bune, le-ar îndemna la trândăvie, fătărnicie și corupție. De aceea proiectul prevede ca pentru soldații buni, reținuți încă un an peste cei doi de serviciu activ, să se prevadă 30.000 locuri de sub-ofițeri instructori plătiți din buget cu o soldă destul de bună, care i-ar putea îndemna să râvnească la viața de cazarmă. Aceasta însă mai cere în bugetul războiului încă un spor de 15 milioane coroane.

Foile rusești se ocupă cu mult interes de acest proiect de reorganizare a armatei austriace — și se vede în el o pregătire contra Rusiei, care pe zi ce trece e tot mai mult amenințată de blocul pangermanismului.

Discutând însă împrejurările politice interne ale Austriei „*Novoie Vremea*” găsește că proiectul acesta are puține șanse de reușită, și că însăși presa vieneză îl atacă cu succes.

Pentru a înlătura o eventuală respingere a proiectului, deoarece elementele slave din parlament vienez se opun cu multă înverșunare, guvernul austriac a recurs la o cartelare germanopoloneză și indicând pericolul Rusiei, speră că astfel proiectul să poată fi prefăcut în lege.

*

Ședința camerei magnaților. Casa magnaților ieri la 4 ore supt președința contelui Albin Csáky a ținut ședință. Singurul punct de discuție a fost prezentarea guvernului. Conținutul rescripțiilor despre numirea noului ministru au fost comunicate casei magnaților într-o simplă adresă. Ministrul-președinte, contele Khuen în casa magnaților a ținut tot aceeași vorbire, care a fost ținută în parlament. Sa provocat la aceea, cu prilejul audienței avute monarhul în contra rezoluției nu numai că a avut nedumeriri, ci a declarat, că dacă vor aduce această hotărâre, el nu-și va putea îndeplini misiunea de monarh.

se uita la mine cu o căutătură de tânguire, de implorare.

— Lino ia vezi... pregătește întâi ceva de mâncare...

Le-am spus că nu-mi e foame și c'am dormit tot drumul în tren. Lina era tot așa de trecută la față ca și mâna. Vorbele, mișcările, figurile consternate ale acestor două femei nenorocite, sărăcia din casă, îmi aminteau scene sfâșietoare de prin romanele lui Dickens; și nu găseam un cuvânt cu care să pot pune o rază de mângâiere, de lumină în tot acest tablou întunecat, neînchipuit de dureros.

— Poftiți, că s'a sculat.

Se luminase de ziuă. Ce tare-mi bătea inima. Când am intrat, eram așa de uluit, că în primul moment n'am văzut nimic. Un miros greu îmi taie respirația.

— Uite, dragă... D-l Vlahuță a venit...

Și atunci am auzit un gemăt cavernos, sinistru din fundul odăiei; și deodată parcă mi-s'a ridicat o perdea de pe ochi. Un moment am rămas înmărmurit. Un cap, pe care nu-l mai cunoașteam, se legăna încet pe pernă; și sub fruntea aceea largă de o paloare de cadavru, doi ochi holbați, spăimântători de mari, priveau în sus speriați ca de alucinație.

— Oh, clopotele, clopotele!...

— Dar, cum e cu putință, Doamne...

Și nu știu ce-am mai bălbăit. O mână lungă colosal de lungă, era întinsă pe plapomă; m'am apropiat și când am atins-o, un fior rece mi-a tre-

cut prin tot trupul. Nici odată n'am să uit impresia oribilă, pe care mi-a făcut-o mâna aceea rece, cleioasă, inertă, ce părea, că nu mai face parte dintr'un corp omeneș. Și cum simțeam de bine în momentul acela, că frigurile celor două femei, cari stăteau în picioare lângă pat, mute de durere, că plapoma aceea roșie sub care se desinau oasele lui Radu, și acel cap spăimântător, care se legăna pe pernă, și ochii aceia fiși, holbați de spaimă în fața necunoscutului, în veci n'or să-mi dispară din minte.

Cercai să-i vorbesc; îl întrebai cum fi mai este, îl rugam să se uite la mine... Nici un semn, nici o privire. cu ochii căsați în tavan, își legăna capul și spunea mereu, cu un glas înfiorător, de părea, că iese de sub dușumele: „Oh, clopotele, clopotele...”

— Uite, din Vinerea Paștilor, îmi explica bătrâna plângând, — că trăgeau clopotele, Doamne iartă mă, parcă înadins făceau — de atunci seara nu s'a mai putut odihni, mititelul... și tot i-se părea, că le aude.

Pe la 3 după amiază a venit doctorul, nu i-a dat nimic; la ieșire m'a chemat în sală.

— Spune să-i aprindă o lumânare, că-i gata...

Când am intrat, bătrâna țipa, zăpăcită: „Moare! moare, Lino... popa... dă fuga...”

Radu, își întinse pripit amândouă mâinile și apucă plapoma, ca un om, care vrea să se ție de ceva ca să nu cadă... „Oh, clop...” Un horcăit sinistru, și capul nu se mai clătina pe pernă.

Datoria noastră și datoria altora

Este oare, ceeace fac conducătorii multicolori ai curentului de șovinism, de heghemonie și de supremație maghiară, o școală de „stoarcere de concesii”? Pentru alții, de sigur că ei n'ar dori-o ca atare, — vorba e iusă că e cu neputință să nu le vină și altora în minte gândul, când văd cum această școală triumfă din când în când cu sistemul ei, să o compare cu celălalt sistem, cu sistemul lealității, al credinței neclintite, care mai adesea umblă, cum zice românul în genere despre dreptate, „cu capul spart”, — și iarăși să cadă pe gânduri...

Gândurile omului sunt libere — *Godanken sind zollfrei*, zice neamțul —; observarea lucrurilor și întâmplărilor din lumea aceasta le provoacă, repetarea și deci experimentarea lor continuă, le statornicește, — și vine uneori momentul, când de-considerarea, când trecerea lor sub tăcere, nu mai poate să însemneze decât o greșală pentru unii, o lipsă dela datorie pentru alții.

O datorie a presei, în special, este ca să releveze întotdeauna acele curente de idei, cari pornind și prinzând rădăcină în chip oarecum firesc în opinia publică, — pe care presa o reprezintă, dar n'o poate conduce întotdeauna după voia ei, — a jung adesea, cu o necesitate inexorabilă, să i-se impună ele presei, dacă aceasta nu vrea să piardă contactul și legătura cu acea opinie publică, în care singură își găsește rațiunea existenței și viabilității sale.

Ce am putea, — întrebăm, — ce am putea face noi, presa, față de deprimarea ce tot mai mult cuprinde opinia publică românească din țara aceasta, când o îndelungată experiență îi arată că lealitatea și credința necondiționate sunt mai întotdeauna jertfite, — pe când îndrăzneala necruțătoare de nimic, insolenta chiar, sărbătorească, uneori mai greu altcui mai ușor, dar sărbătorească aproape consecvent, victorie după victorie?... Să ascundem noi această deprimare, această amărăciune, asupra ră-

Peste o săptămână mă întorceam în București zdrobit de durere. Pe podul Mogoșoaiei, un gazetar îmi arunca un salut grațios, triumfător. Umbra lui Radu nu-l mai supăra. Și în momentul acela am văzut acelaș cap legându-se, și am auzit acelaș glas tânguindu-se: Oh, clopotele, clopotele! și m'am gândit, că aceste cuvinte, în gura n-fericitului Radu, puteau avea un înțeles cu mult mai profund și mai îngrozitor: vecinicul urlet al răutății omenești.

D O R.

*Când de pe proză sună-un cânt,
iar soarele se pleacă
spre-al mării sân catifelat
împodobit cu steme,*

*când pare că vieța-i vis
iar visul o poveste,
și-ți vine să te pierzi de-acum
în fericiri eterne, —*

*atunci m'apucă-un dor nebun
de țara mea sărmană,
de munții ei întunecați
de ochii prinși în lacrimi.*

Menton.

Vlora din Bihor.

Starea de asediu în Croația

Suspendarea constituției — Regim polițienesc — Monarhia în pragul unor evenimente istorice

Narodne Novine, monitorul oficial al Croației, în ediția sa de mercuri seara publică următorul autograf:

Iubite Cuvaj!

La propunerea primului meu ministru ungar te numesc *comisar regal* pentru regatele Croația și Slavonia.

Viena, 31 martie 1912.

ss. *Francisc Iosif*
ss. *Khuen Héderváry*.

În acelaș număr „*Narodne Novine*” publică o proclamație a banului Cuvaj — în calitate de *comisar regal* acum, — în care se dă populației spre știre, că activitatea de orice categorie a corpurilor legiuitoare croate-slavone e suspendată, și că în consecință, toate lucrările pregătitoare în vederea alegerilor pentru sabor au fost întrerupte. În acelaș timp *comisarul regal* publică trei ordonanțe referitoare la presă, la dreptul de liberă întrunire și la menținerea ordinii publice. Ziarele vor fi supuse unei cenzuri prealabile de cea mai strictă rigozitate, întrunirile, atât cele publice, cât și cele ce s'ar intenționa a se ține în case particulare, sunt oprite, iar păzirea ordinii e încredințată autorităților politice, cari trebuie să instituie de grabă în toate punctele țării *comisariate polițienesci*.

Va să zică, în Croația și Slavonia s'a proclamat ieri starea de asediu pentru o durată nelimitată și măsurile aceste de-o extremă gravitate politică pentru întreaga monarhia se repercută azi în întreg continentul.

Se vedem, pe scurt, cari au fost antecedentele imediate ale acestei soluții senzaționale a îndelung zbuciumatei crize din Croația. Știm, că saborul ales în decembrie a fost dizolvat în 24 ianuarie, pentru că banul Cuvaj n'a izbutit să obțină la alegeri majoritatea nici măcar relativă a mandatelor. Cunoaștem atrocitățile fără seamăn comise de căpăii guvernului ungar și ne sunt în proaspătă amintire multele vexații la cari au fost supuși bărbații politici de dincolo de Drava, pentru că au alimentat jăratecul aspirațiilor triariste în toate țărișoarele slave dela sudul imperiului. Banul Cuvaj, și în primul rând guvernul ungar, care nu mai știa cum să localizeze flăcările marilor evenimente în pregătire, și-a pierdut orice cumpănă a minții și, cine cunoaște mentalitatea reacționară a cercurilor politice ungurești, putea să prevadă de mult, că cele ce vor urma nu puteau să fie decât acte de disperare. Promisiunea că se vor publica noi alegeri pentru sabor a fost numai o apucătură pentru mascarea adevăratelor planuri ce s'au urzit după culise. Chiar rezolvirea rapidă a crizei minișteriale din Ungaria prin manifest regal, s'a făcut în vederea istoricelor evenimente ce aveau să urmeze în Croația.

Ziua de ieri a fost terminul ultim pentru publicarea alegerilor și noul sabor, în baza constituției, trebuia să se întrunească în 27 aprilie. Sosise deci clipa supremă pentru că guvernul să-și dea pe față intențiile și iată că aceste intenții și-au găsit în adevăr o

plastică expresie în măsurile statariale cu cari se încearcă acum înăbnșirea conștiinței naționale a populației în Croația.

Presă ungurească, aproape fără deosebire de caracter, nu numai că aprobă fără rezerve aceste atrocități constituționale, ci crede că e potrivit să trimbițe un nou triumf al „țării ungurești”. Și dacă opinia publică ungurească e de credință, că cnota spirituală, sugrumarea conștiințelor și zăgăzuirea tuturor libertăților constituționale vor putea să aducă mulțămire și pace în sufletele milioanei slave dela sud, înăbușind temutul freamăt și domolind năvala unui nou torent de viață națională, n'avem decât s'o felicităm pentru atâta fericită seninătate. Dacă compatrioții noștri speră, că din calea expansiunii lor imperialiste spre sud s'au înlăturat de-acum toate stavilele și că popoarele slave dela călcăiul monarhiei vor avea în viitor un cuvânt mai mult să simpatizeze sincer cu alesul popor maghiar și să se însufletească pentru comunitatea teritorială cu Ungaria, au întreagă admirația noastră.

La rândul nostru noi vedem perspectiva cu mult mai mohorâtă. Credem, că curentul reprimat în Croația și Slavonia va erupe cu atât mai multă violență în celelalte țerișoare slave dela sud și că chiar reprimat, prin aceleași măsuri, și în aceste țerișoare, el se va intensifica mereu în conștiințe, grăbind din ce în ce mai mult clipa fatală imperialismului maghiar și precipitând evenimente istorice în monarhie ce, — cine știe? — puteau să mai întârzie... Noi credem, că ceea ce n'a putut să realizeze contele Khuen-Héderváry ca ban al Croației, precum nici urmașii lui (în special baronul Rauch), nu va putea nici ca prim-ministru ungar, oricât de oarbă s'ar preta unealta lui, Cuvaj și ori cât de mult *i-se pare* c'ar avea pentru măsurile draconice aprobarea actualului cap încoronat al monarhiei...

Imprejurările nu mai sunt azi cele din vremile revoluționare, și nici cele din 1867—8, când Austria, silită de nesuccesele ei diplomatice în Apus și în Italia, a jertfit chestiunea siavilor dela sud bălaurului maghiar și a ferecat aspirațiile lor în articolul de lege XXX din 1868. Ar fi prea crud să admitem, că starea de asediu și aservirea totală a Croației, ar fi răspunsul definitiv și ultim, pe care îl primesc reprezentanții țerilor slave dela sud, acum după trei luni de zile dela redactarea unui memoriu, în care — ne aducem aminte — cereau monarhului traducerea în faptă a ordinului din 26 februarie 1861 referitor la reîntegrarea regatului croat în drepturile sale istorice și naturale...

Azi, când chestiunea alipirei Bosniei și Herțegovinei a atârnat sabia lui Damocle asupra aspirațiilor maghiare la sud, când simbolul acestor aspirații, flamura roș-alb-verde e arsă pe ruguri la Sereievo și la Agram, când necesitățile unei noi întocmiri de stat a monarhiei par a se lămuri în chiar selbatega ură cu care a reușit să se încingă jur de jur nefericitul neam al lui Árpád, credem că beția de care se lasă cuprinși compatrioții noștri e o stare sufletească năroadă...

plădirii căreia nu suntem stăpâni? Nu; dacă am face așa ceva, am lipsi dela datoria noastră. — Să căutăm să o îmbunăm, să o mulcomim sub zugrăvirea măiastră a speranțelor de mai bine, a încrederii, ce niciodată să nu lăsăm să se clatine, în triumful final și necesar al dreptății?...

Aceasta am făcut-o de atâta vreme, o facem neobosiți zilnic și acuma, — dar nu putem să nu vedem, să nu auzim, că mormurul devine din ce în ce mai pronunțat și mai puternic, și nu putem să nu recunoaștem și să nu ne temem, că el ar putea să se întoarcă chiar și asupra noastră, din momentul în care orice apeluri la nădejde și la așteptare ar fi prea slabe, — ar ajunge poate zadarnice.

Acestei temeri noi trebuie să-i dăm expresiune, — și aceasta nu pentru noi, sau în interesul nostru, — ci pentru ca, oglindă credincioasă a curentelor opiniei publice pe care o reprezentăm, să chemăm asupra lor, și asupra urmărilor ce pot avea, atențiunea acelor cari în primul rând sunt chemați să țină socoteală de ele.

Este o pagină — sunt poate mai multe — în memoriile regelui Carol al României, — în care se vorbește despre imposibilitatea în care se pot găsi chiar capetele încoronate, de a se pune împotriva unor curente populare, cari pornesc din sentimente firești, elementare, ce nu voiesc să știe de nici o piedică și cu atât mai puțin vreau să știe și să țină seamă de sfaturi mulcomitoare în cari pot să ajungă a vedea o ofensare și mai mult a acelor sentimente ale lor.

Este, de pildă, când regele Carol a declarat neted, în fața unor pretenții nemăsurate a diplomației austro-ungare — mai mult ungar decât austriace — că nu stă în puterea lui — chiar dacă ar voi s'o facă — să pună surdina sentimentelor de amărăciune și de indignare ce se nasc în chip firesc în sufletele supușilor săi din regatul României, și se manifestă față de opresiunea barbară, față de torturile, și morale și fizice, la cari sunt supuși frații lor de sânge din regatul Ungariei.

Dacă aceasta a putut-o spune un cap încoronat, înconjurat de recunoștința și de venerațiunea unui popor ce cu drept cuvânt vede într'însul pe îndrumătorul înțelept, providențial, al nouilor sale destine, — ce-o să putem spune noi, modești muncitori în opera unei îndrumări — pe care așăderea o dorim și noi nouă, în destinele noastre, ale poporului român din țările comane ungare?

Nu stă în puterea noastră să ne opunem curentelor populare de această natură. Să le semnalăm, — atâta putem și atâta facem. A *altora* e datoria să bage de seamă ca să nu ajungă până în punctul, dela care încolo nimenea și nimic nu le-ar mai putea ține în loc.

Un istoric n'are să se ocupe de calitatea rațională a credințelor, ci numai de gradul de stăpânire pe care ele l'au exercitat asupra sufletelor.

Marea putere a credințelor este de a da speranțe pe care rațiunea nu le poate crea.

Gustavo Le Bon.

Noi ne gândim că istoria s'a repetat, nu odată și ne aducem aminte că preluările unei noi așezări de forme constituționale în monarhie s'au infiripat și în 1848 la sud, — că acolo a troznit mai întâi ceiace a fost putred...

Cum erau reprezentate partidele în Croația?

În dieta disolvată încă înainte de ce s'ar fi întrunit (în 24 ianuarie), partidele erau reprezentate în raportul acesta: partidul guvernamental, numit al „progresului național” (ai cărui membri sunt batjocoriți cu epitetul „muncaci”, prin analogie cu „partidul muncii” din Ungaria)

avea	20 mandate,
sârbii radicali, cari le stau aproape	2 ”
partidul țăranilor	10 ”
” dreptului	28 ”
coaliția	25 ”

adăugând, că în 3 cercuri a fost sistată alegerea, rezultă numărul de 88; atâția deputați sunt.

De atunci însă situația s'a schimbat esențial, partidul dreptului și coaliția au avut ideea fericită de a se uni, și „muncaci” vor fi bucuroși dacă vor scoate patru mandate, iar restul va trece în tabăra opoziției coaliate, afară de două districte.

În dieta viitoare partidele ar fi stat deci cam astfel:

Partidul dreptului	36 mandate
Coaliția	35 ”
Guvernamentali	4 ”
Țărani	11 ”
Sârbi radicali	2 ”

Laolaltă 88 mandate.

E firesc deci dacă pe Cuvaj îl prindeau fiori când se gândia la situațiunea ce era să aibă.

Saborul ce trebuia ales acum ar fi fost cel dintâi cu o majoritate covârșitoare antiunionistă și antimaghiară.

Manifestul comisarului regesc.

„Narodne Novine” publică la partea oficială după autograful regal următorul manifest al comisarului regesc Cuvaj:

„Dau publicității hotărârea prealaltă de mai sus a M. Sale împăratului și regelui apostolic spre știre și orientare. Deoarece în urma hotărârei prealalte firește întregă activitatea corporațiunii legislative autonomă a noastră încetează, se suspendă, adică se întrerup și toate lucrările pregătitoare pentru alegerile reprezentanților poporului. Deoarece prin această dispozițiune extraordinară prealaltă răspunderea întregă și nelimitată față de înalta coroană pentru administrarea autonomă a întregii țări mi-s'a dat mie, provoc îndeosebi toate autoritățile și oficiile, că aducându-și aminte de jurământul ce l'au prestat, cu atât mai punctual și mai conștiințios să-și împlinescă datoriile. În realizarea datoriei ce mi-s'a impus aștept sprijinul potrivit al tuturor elementelor loiale, cari în toată privința poartă la inimă progresul și fericirea patriei noastre iubite. Sper, că cu sprijinul tuturor factorilor acestora îmi va succede să-mi realizez datoria.

În cazul, când în împlinirea datoriei mele voi întâmpina rezistență; ori când s'ar dovedi, că în acțiunea lor elemente aplicate și gata să conlucreze sunt oprite prin amenințări, prin primejdiuirea siguranței personale ori materiale, sau prin altceva, în cazul acesta voi aplica cu cea mai mare rigoare toate măsurile, cari îmi stau la dispoziție în calitate de comisar regesc.

Zagreb, 3 aprilie 1912.

Edmund Cuvaj m. p.
comisar regesc în regatele
Croația și Slavonia.

Măsuri absolute

„Agenția telegrafică ungară” anunță din Zagreb, că numărul de ieri al „Monitorului oficial” afară de autograful regal și de proclamațiunea comisarului regesc publică încă trei ordinațiuni și anume:

Prima ordinațiune cuprinde câteva dispozițiuni preventive referitoare la presă, și anume despre

cenșura prealabilă, despre depunerea cauțiunii în cazul nerespectării acestei ordinațiuni, despre anunțarea din nou a redactorilor responsabili și despre măsurile disciplinare.

Ordinațiunea a doua, pe baza unei dispozițiuni a acesteia scoate din vigoare în mod provizoriu legea din 1875 despre dreptul de întrunire.

Ordinațiunea a treia pune întreagă chestia polițienească sub conducerea autorităților guvernale ale țării și ordonă înființarea de comisariate polițienești regale în toate părțile țării.

Voce semioficială.

La partea neoficială „Narodne Novine” publică un articol inspirat din isvor competent, în care arată motivele introducerii instituțiunii comisariatului regesc și rezultatele acțiunii acestui comisariat.

E incontestabil, că cu privire la scrierea alegerilor pentru noul parlament numirea comisarului regesc în Croația și Slavonia este de o importanță extraordinară...

Aceia, cari judecă obiectiv și fără nici o preocupare situația politică a patriei noastre, se vor putea convinge despre necesitatea introducerii acestei măsuri excepționale...

În timpul din urmă vre-o câteva partide politice de ale noastre voiau să propage, cu prilejul alegerilor, ideea distrugerii raportului constituțional care de peste 800 ani există între Ungaria și regatele surori Croația, Slavonia și Dalmația. Partidului, care începând dela 1894 stă pe baza programului negărei comunității noastre constituționale indisolubilă cu regatul ungar, i-a succedat să câștige pentru ideea lui și pe acele partide, dintre cari unul dela 1906, iar celalalt dela 1910 au mărturisit pactul ungar-croat, ca bază a viitoarelor acțiuni. Aceste partide aliate au zădărnicit apoi toate năzuințele folositoare țării, producând sguduiri continue și subminând ordinea și liniștea publică.

„Narodne Nov.” spune apoi, că în primul rând comisarul regesc se va nuzi să restabilească ordinea și liniștea și mai cu seamă să întărească comunitatea indisolubilă cu regatul ungar.

Suntem convingși, încheie „Narodne Nov.” că acțiunea comisarului regesc va fi încoronată de succes, spre mulțumirea înaltei coroane și spre folosul nostru al tuturor.

EXTERNE

Moștenitorul de tron german asupra relațiilor germano-engleze. Un ziarist din India Abdullah de Kasmandi, protestează în „Pall Mall Gazette” contra aceloră, cari atribuie moștenitorului de tron german simțeminte ostile Angliei. Acest ziarist a fost împărțit statului major al moștenitorului de tron german, cu ocaziunea vizitei acestuia în India.

Moștenitorul german cetind o telegramă, care i-a adus știrea despre vorbirea unui politician englez asupra posibilității unui război între Germania și Anglia, s'a exprimat în modul următor:

„Germania se gândește cu mult mai puțin la un război decât anumiți șefi de partide, cari de obicei vorbesc numai în interesul partidului lor. Poporul german este pașnic și nicidecum războinic. Războiul e cel din urmă lucru pe lume, ce noi dorim. Pentru ce să luptăm noi contra englezilor, cari sunt de un sânge cu noi și au aceleași simțeminte. Anglia este unica țară, cu care avem legături prietenești pe baza egal îndreptățiților. Eu iubesc foarte mult Anglia și urmez politica tatălui meu, a cărui credință este, că Anglia și Germania se poate menține numai prin o intimă înțelegere reciprocă.”

Cu o altă ocaziune, prezentându-i-se miliția de graniță din India mobilizată în onoarea lui a zis moștenitorului:

Dacă privim munca minunată, care o au îndeplinit-o englezii în India, involuntar simțim mărirea națiunii engleze și resursele ei enorme.”

La plecarea lui din India moștenitorul german l-a asigurat pe viceregele Indiei, că totdeauna și va aduce aminte cu mulțumită și cu o deosebită plăcere de ospitalitatea, cu care a fost primit în India și va face, tot ce stă în puterea lui, ca prietenia între Germania și Anglia să se consolideze din ce mai mult.

*

România de astăzi. D. Chr. Staicovici secretar al camerei de comerț și secretar general al

ministerului de interne publică o foarte interesantă statistică din care fiecare își poate face o idee marile progrese realizate de țară și de puterea economică care este în plină expansiune. La câteva date după amănuntele publicate de ziare bucureștene.

România are o suprafață de 131.353 km. pătrați și o populație de 6.966.002 locuitori, 53 locuitori la klm. p. Populația rurală se ridică la 5.770.767 locuitori și populația urbană la 1.195.235 locuitori.

După naționalitate această populație se compune astfel: 6.489.296 (92,15%) străini 188.000 (3,17%), fără protecție 278.560 (4,68%).

Întinderea suprafeței cultivate este de 6.020.000 hectare.

În ce privește vitele s'au înregistrat în 1911: 824.714; boi 266.945; oi 5.269.493; capre 186.000; râmători 1.021.465.

Alte vite de povară 4.242.

La căile de comunicație avem cifrele următoare:

Căi ferate 3.437 klm.; Serviciu maritim vapoare poștale și 5 comerciale; Serviciul navigației fluviale aduce un venit de 3.979.994 lei pe an.

Celelalte căi de comunicație șosele etc. reprezintă o lungime de 27.672 klm.

Comerțul exterior reprezintă o cifră de 1.014.562.822 lei dintre care import 410.912.000 lei; export 603.650.797 lei.

Industria numără 475 fabrici în funcțiune și în curs de instalare.

Marea industrie încurajată de stat reprezintă în 1911 un capital investit de 277.108.000 lei.

Bugetul statului a însumat la venit: 500.592.000 lei la cheltueli 500.493.230 fr.

Datoria publică: Capital împrumutat dela 1864 până la 31 martie 1912 lei 3.462.000.000. Capital realizat 3.165 milioane. Capital amortizat 581 milioane; convertit: 1.304 milioane; capital neamortizat la 31 martie 1912: lei 1.576.710.333. Anuitatea pe 1911—12: lei 98.612.627 din care 29.104.500 reprezintă amortizament.

Instrucțiunea publică se reprezintă în chipul următor:

Școli rurale 4.177 cu 5.541 învățători și cu 453.654 elevi; școli urbane 388 cu 1.373 instituții și cu 77.324 elevi.

Învățământul secundar și superior: 179 școli cu 1.923 profesori și cu 25.980 elevi; învățământul superior: două universități cu 399 profesori și cu 5.128 studenți.

*

Relațiile Serbo-Munteneșene. — Regele Petru al Serbiei a construit în satul Topola, lângă anul dinastiei sale, o biserică frumoasă, în care a depus rămășițele pământești ale membrilor dinastiei sale. Regele a adus spre acest scop rămășițele părinților săi prințul Alexandru și prințesa Persida, morți în exil. Zilele trecute a adus și rămășițele soției sale principesa Zorca, fiica cea mai mare a regelui Nichita al Muntenegruului.

Cu aceasta ocazie s'a petrecut incidentul care aruncă o lumină foarte tristă asupra suveranilor celor două națiuni surori.

Regele Nichita a transmis cenușa fiicei sale trimisului regelui Petru și a dispus ca să fie escortat cu o pompă din cele mai solemne nu numai pe teritoriul munteneșean dar și pe cel austro-ungar până la Semlin, aci însă delegații regelui Nichita s'au întors înapoi pretextând ca sfarșitul gente îi chiamă înapoi. Regele Nichita nu a permis deci delegaților să treacă Sava. Acest incident a impresionat foarte urit opiniunea publică din amândouă țările, care vede cu regret prăpastia să pată între cei doi suverani astfel încât nu se poate înțelege încă măcar în fața mormântului unei fiice și soții.

*

Evenimente din Creta. — Comisia celor trei alesi de adunarea cretană spre a urmări realizarea programului revoluționar s'a reunit la Canea abia în ziua alegerilor grecești spre a alege pe cei 66 de deputați ce vor fi trimiși în camera grecească. E curios cum înainte măcar ca Creta să fie anexată Greciei s'au și format grupări politice care reprezintă pe cele din Grecia continentală. Astfel dintre cei alesi 25 sunt Micheliodachiști — partizani ori președintelui adunării revoluționare cretane; 20 sunt Venizelosiști, și 19 Conduriști. Acești delegați

se vor ambarca cu o săptămână înainte de deschiderea Camerei grecești pentru Grecia. Guvernământul provizoriu numit din nou a jurat înaintea biroului adunării naționale în numele regelui George. A doua zi după constituirea sa noul guvern a notificat consulilor, constituirea sa, care fiind făcută pe hârtie cu antet: „Regatul Greciei” și cu armele elenice a fost înapoiată respectivilor fără a se fi luat cunoștință de aceasta.

Paralel cu aceasta guvernul revoluționar a fost înștiințat printr'un ultimatum că dacă cei 63 de delegați vor pleca pentru Grecia insula va fi recupată de puterile europene. Trei vase de război staționează în fața portului gata de a se conforma în caz eventual, ultimatumului.

Relațiunile dintre Italia și Germania

După întrevăderea dela Venetia

Impăratul Wilhelm II și-a făcut din călătoria sa în marea Mediterană un obicei. În fiecare primăvară suveranul Germaniei pleacă spre Corfu și în drum caută să se întâlnească cu aliații săi din Triplice: cu Franz Josef I și cu Victor Emanuel III.

Relațiunile dintre Germania și Austro-Ungaria sunt așa de strâns amicale în cât este așa zicând de prisos ca să comentăm întrevăderea dintre Wilhelm II și Franz Josef I dela Viena. Germania și Austro-Ungaria se înțeleg astăzi cu privire la politica lor externă așa de bine încât de multeori îți fac impresia că ele formează, în relațiunile lor exterioare, un singur stat.

Cu atât mai interesant este să studiem raporturile dintre Germania și tânărul regat italian. S'a vorbit foarte mult, în timpul din urmă, despre *esirea* Italiei din Tripla-Alianță și interesele de multeori opuse ale acestor două state justifică într'adevăr această idee a rupturii dintre regatul italian și cele două împărății germane.

Deocamdată relațiunile dintre Italia și Germania nu inspiră temeri. Este adevărat că războiul italo-turc a contribuit foarte mult la răcirăa prieteniei dintre aceste state. Poporul German a manifestat, în mod foarte vădit, simpatia sa pentru cauza turcilor în Tripolitania, presa germană jubila când soseau știrile despre pretinsele înfrângeri ale italienilor. În tot timpul conflictului italo-turc Germania a privit cu o invidie ce nu se poate ascunde la acțiunea energică a italienilor în coloniile africane pe cari le revendică.

Intrevăderea dela Venetia este departe de a fi un eveniment extra-ordinar. Când împăratul Wilhelm II. trece spre Corfu, prin Venetia, regele Victor Emanuel III. are obiceiul să-l întâmpine în orașul lagunelor și cu prilejul acestei întâlniri se discută, bine înțeles, și politică. Ceeace este însă remarcabil la întrevăderea dintre acești doi suverani anul acesta este că *împrejurările* politice din acest an sunt de natură a da acestei întrevăderi o importanță mai mare decât cea obișnuită.

De anul trecut și până acum s'a întâmplat un eveniment internațional care turbură destul de mult armonia dintre Italia și Germania: războiul italo-turc. Avântul războinic ce l'a luat Italia a creiat Germaniei o situațiune dificilă. Când Italia a anexat Tripolitania nemulțumirea Germaniei a eșit la iveală cu o putere pe care înzădădar ar fi încercat s'o ascundă guvernul din Berlin.

Turcia a reproșat cu drept cuvânt Germaniei că deși se numește amica sa, totuși n'a făcut nimic spre a împiedeca anexarea Tripolitaniei de către italieni și și mai puțin pentru a împiedeca izbucnirea războiului italo-turc. Germania nu putea să răspundă la apelurile după ajutor ale Turciei decât printr'un *non possumus* motivat prin faptul, că Italia însăși era aliata imperiului german, cu care acest imperiu nu se putea strica, — nici chiar de dragul amicitiei turce.

Războiul care a început în Octomvrie durează însă și pare a nu se apropia încă de sfârșit. Incercările de împăcare au rămas sterile. Acțiunea pacificatoare începută de Rusia, la care au aderat apoi toate puterile, n'a avut nici un rezultat. Prin urmare războiul va *continua* și va fi un ghimpe în ochii Germaniei, reduse la un rol așa zicând stupid: de a se privi cum se bat doi amici fără ca să poată interveni nici pentru unul și fără a fi în stare a pune un capăt acestei dușmăanii.

Italiei nu îi convine prelungirea războiului, căci fiecare zi de luptă o costă sume enorme. Dar nu îi convine nici condițiunile la cari Turcia ține morțiș. Singura soluțiune care corespunde mai bine intereselor Italiei este: a termina războiul *repede*, printr'o *lovitură mare*, o lovitură de grație. De aceea acțiunea flotei italiene în apele Turciei europene nu trebuie de loc trecută cu vederea.

Ori tocmai această lovitură de grație, pe care Italia este gata a o da Turciei nu îi convine Germaniei. Aceasta din urmă are, cel puțin deocamdată, interes ca Turcia să nu slăbească prea tare, spre a mai putea întrebuița ca *instrument* în politica sa orientală. De aceea imperiul german ar vrea să *paralizeze* o acțiune prea energică a Italiei contra Turciei, mai cu seamă o lovitură dată Turciei la ea acasă, care ar durea-o neasemănat mai mult decât loviturile ce le primește acolo, pe câmpiile deserte ale Tripolitaniei și Cirenaicei depărtate.

Considerând toate aceste fapte ne putem da socoteala ce scop a putut să aibă vizita din anul acesta a împăratului Wilhelm II la Venetia. El vine să întrebe pe aliatul său regele Victor Emanuel III: ce are de gând să facă cu Turcia. Și este sigur că Wilhelm II a explicat regelui italian că dacă Italia va lovi de moarte pe turci cum va mai putea sta Germania cu mâinile în sân când o asemenea lovitură este așa de potrivnică intereselor ei? Nu vede guvernul italian că va pune pe Germania, în acest chip, într'o situațiune foarte grea, căci ea va trebui să aleagă între o aliată, Italia, și o amică, Turcia, cari amândouă sunt folositoare politice germane?

Răspunsul va ști să-l dea regele Italiei și guvernul său.

București, 20 martie.

M. R. S.

— *Ziarul „Românul, și, foaia populară, Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.*

Despărțământul Beclean al „Astrei” în activitate.

— 3 april 1912.

În 26 Noemvrie 1911 s'a înființat un nou despărțământ al „Asociațiunii” cu sediul în Beclean. Era timpul suprem ca ținutul comitatului Solnoc-Dobâca, acest colț de țară locuit de o populație compactă românească să dea semne de viață. Un vast teren de muncă oferea acest ținut părăsit și neglijat de pe malurile Someșului și so părea, că poporul blând și muncitor al acestor plaiuri uitate de Dumnezeu și de conducătorii neamului este osândit să rămână pe veci în întunecul neștiinței, departe de lumina razelor dătătoare de viață ale culturai naționale. Mulți dintre intelectualii noștri din acest ținut stăteau sub influența pesimizmului păcătos — lipsă de curaj și mentalitate înveninată de creșterea ungurească — și credeau că biții plugari români din părțile noastre nu se vor însufleți niciodată de lumina cărții românești și de mișcarea culturală a „Asociațiunii”. Sunt săraci și năcăjiți, storși și batjocuriți de toată ceata lipitoarelor străine — ziceau acești pesimiști — și orice efortare e zadarnică, căci poporul acesta nu mai e capabil de însuflețire.

Ei dar toate presupunerile acestea s'au dovedit de neîntemeiate. Pesimiștii noștri vorbeau astfel înainte de a fi început munca trezirei poporului și nu se gândeau la trecutul acestui popor de iobagi, care în vremuri critice a dovedit o conștiință națională adânc înrădăcinată, o alipire nimitoare cătră conducătorii săi și o sete arzătoare după progres și lumină. Să ne coborâm numai la sate și să stăm de vorbă cu țaranul nostru, să nu crutăm timp și osteneală, ci să muncim, să desgropăm comorile ascunse în sufletul plugarului român și vom ajunge la rezultate nimitoare.

Le scriem acestea pe baza experienței câștigate în ținutul Becleanului, un ținut sărac și neglijat în înțelesul strict al cuvântului. Un ținut, unde analfabeții fac 80—85%, unde ziarele noastre n'au pătruns și unde doar afară de calendarul cu litere cirile dela Sibiu nu vei prea afla carte românească.

Și iată, că în un astfel de ținut în decurs de 3 luni de activitate sub flamura „Asociațiunii” s'a produs rezultate foarte îmbucurătoare. La 300 de membri noi a înrolat despărțământul Beclean sub steagul „Astrei”, în 3 luni de zile. Unde am ajunge într'un an, dacă fiecare intelectual român și-ar înțelege pe deplin chemarea? Biblioteca populară a „Asociațiunii” s'ar putea răspândi în mii și mii de exemplare între poporul setos de carte. În cel mai părăsit sat dela poalele muntelui ai putea aduna 40—50 membri ajutători și fiecare comună s'ar putea înzestra cu câte o bibliotecă populară.

Surprinderi plăcute ne-a oferit înmăjurarea, că în comune, unde credeam, că prelegerile noastre populare vor produce rezultate mai neînsemnate nu numai bărbați știutori de carte, dar chiar și femei și copii se înscriau de membri ajutători ai „Asociațiunii” și ne cereau „cărți de citit”. Am avut deci ocazia să vedem că dorul de carte și de lumină în poporul nostru e mare, dar trebuie să-l știm trezi și scoate la suprafață, explicându-i în graiul lui folosul cărții și rostul „Asociației”.

Voi observa la acest loc, că stâlpii cei mai puternici ai „Asociațiunii”, veriga cea mai indispensabilă în lanțul ce duce „dela vladică la opincă” sunt bravii noștri preoți dela sate. Fără preoți, munca noastră culturală la sate ar rămâne stearpă și nu n-ar aduce roadele așteptate. Laudă deci și recunoștință le aducem și pe aceasta cale vrednicilor pioneri ai culturai naționale, preoților români, cari în opera de trezire a poporului român de pe teritoriul despărțământului Beclean ne-au dat mână de ajutor.

În special relevăm la locul acesta zelul neobositului părinte protopop Teodor Cotățiu din Diug, al d-lor preoți Teodor Moldovan din Măgheruș și Ilie Gordon din Cristurul-Becleanului.

Despărțământul „Beclean” al „Asociațiunii” și-a început activitatea în luna ianuarie a. c. Resultatul activității până la finea lunii martie este următorul:

A înființat 13 agenturi în comunele Diug, Beclean, Rușul de sus, Chinza, Măgheruș, Uizaleul, Cheuchiușului, Ienciu, Bidiu, Cristurul-Becleanului,

Bendiu, Tîrlișna, Chethiu și Caianul mic. A înființat 3 biblioteci populare în Diug, Beclean și Măgheruș și a instituit un curs pentru anafabeți în comuna Uizaleu-Cheuchiușului. A ținut 30 prelegeri populare în comunele Diug, Beclean, Rușul de sus, Chiuză, Măgheruș, Uizaleu-Cheuchiușului, Cristurul-Becleanului, Bendiu, Tîrlișna, Bozieș, Chethiu și Caianul mic. A înscris 40 membrii ordinari și 255 membrii ajutători. Taxele acestor membrii le-a încasat și le-a administrat biroul central. Și-a adunat o avere proprie de 264 cor. 16 bani.

Prelegerile populare au fost ținute de următorii domni: Directorul despărțământului d. dr. Iulian Chitul a ținut 9 prelegeri; secretarul dr. Aurel Iuga 8 prelegeri; viceprezidentul despărțământului d. protopop Teodor Cotușiu 3; d. preot Ioan Botea 1; d. avocat dr. Oct. Pavel 2; d. stud. univ. Petru Rebreșan 1; d. cand. adv. Nicolae Candela 1; d. învățător penz. Ioan Cărcu 4; d. învățător penz. Vasile Tergoveț 1.

Acesta ar fi bilanțul activității noului nostru despărțământ în cursul celor 3 luni de la început. În proximele zile se va întruni comitetul și va stabili programul lunilor april, mai și iunie.

Rugăm și pe mai departe sprijinul domnilor preoți și învățători de la stat și îi rugăm să nu uite, că a sprijini munca culturală a „Asociațiunii” e datorie națională, dela care e păcat și rușine să te retragi.

dr. Aurel Iuga,
secretarul despărțământului.

Știri politice din Viena.

Memorabila audiență a contelui Khuen și opinia cercurilor din Viena.

Este ușor de înțeles, că decursul audienței contelui Khuen-Héderváry la monarhul, care s'a sfârșit cu intrarea din nou în activitate a ministrului ungar, se bucură și astăzi de un viu interes și cercurile politice austriace îi fac cele mai diferite comentare.

Oricât de diferite sunt părerile cari domnesc asupra atitudinii monarhului, toate însă se unesc într'aceea, că evenimentul acesta are o importanță foarte mare și în chestia ungară s'a ajuns la punctul de reîntoarcere.

În chestia chemării și reținerii rezerviștilor sub arme atitudinea coroanei este atât de bine precizată în declarațiunea monarhului, de care a fost însoțită numirea din nou a cabinetului Khuen. Încât numai e lipsă de nici un comentariu și după care nu mai există nici o retragere. Șovinismului maghiar i-s'a tras o mărghinire cel puțin pe un teren, pe terenul drepturilor majestatiche militare ale coroanei și peste aceasta margine nu se mai poate trece. Aceasta este, ce a fost salutat din partea cercurilor politice din Cisleithania cu mare satisfacție și cu o vie mulțumire, deși nu se ascunde ca prin necedarea de acum a M. Sale împăratului s'a făcut numai începutul și va trebui încă o luptă virtuoasă, până când aroganța și lăcomia maghiară va înceta de a mai fi un pericol permanent pentru liniștea și purtarea monarhiei.

Respândirea și împodobirea fantastică a celor întâmplate la convorbirea cu monarhul din partea contelui Khuen și de publicistica, care-i stă la dispoziție, a stârnit în cercurile competente din Viena, cea mai mare indignare. N'au fost în cunoștință despre acest incident nici oficiul pentru externe, nici ministeriile austriace și atât contele Berchtold, cât și contele Stürggh au cetit cu simțăminte foarte varii descrierea audienței în ziarele din Budapesta și Viena, cari au publicat-o pe baza informațiilor date de șeful cabinetului ungar. Instrăinarea a fost la locurile oficioase, de aceea așa de mare, deoarece declarațiunile monarhului au fost comentate ca și când ar fi fost vorba de amenințarea cu abdicare.

Dar de sigur nu este nici o îndoială că, dacă s'ar fi luat o astfel de hotărîre, despre aceasta a trebuit să aibă cunoștință și ministrul casei domnitoare și de externe, cât și guvernul austriac. Deoarece atât guvernul cât și parlamentul ungar declară față cu punctul de vedere al coroanei că stăruiesc cu privire la chemarea rezerviștilor pe lângă „convingerea” cuprinsă în rezoluțiune, criza ține mai departe și se așteaptă cu nerăbdare la cursul ei mai departe. Dacă conflictul dintre coroană și maghiari se va ascuți și mai mult, atunci monarhul va fi constrâns să tragă consecințele din

urmă, despre cari i-a amintit contelui Khuen, ce însă nu se va întâmpla prin abdicarea monarhului, ci prin aplicarea acelor măsuri hotărîtoare și severe, cari de mult timp sunt unicul mijloc, de a aduce la rezon pe maghiarii cari suferă de grandomanie.

Situația politică

Părerile Vienel

Presă din Viena aproape fără excepțiune se ocupă în articole de fond despre situațiunea politică din Ungaria criticând fieștecare procedura lipsită de tact a contelui Khuen.

„Neue Freie Presse” într'un articol de frunte ocupându-se de situația politică din Ungaria între altele zice: „Ministrul-președinte al Ungariei vorbind despre scrupulositatea conștiinței monarhului a nitat a spune și aceea, că guvernul ungar, care e compus tot din aceleași persoane ca cel trecut, s'a deobligat a desbata proiectele reformei militare așa, dupăcum s'a fost înțeles mai înainte cu Austria. De-pre faptul acesta trebuia să se declare contele Khuen, căci obstrucția încă nu a capitulat și deci nici criza nu s'a aplanat. Audiența de vineri a contelui Khuen a înlăturat criza ministerială, însă până nu va capitula obstrucția, criza de fapt durează și în modul acesta destinul reformei militare nu e sigur de fel”.

„Zeit” între altele scrie: „Ceeace s'a întâmplat zilele acestea în Ungaria e imposibil să ni-o putem închipui că se poate întâmpla într'o țară cu adevărat constituțională. Cele întâmplate nu dovedesc altceva decât că, constituția Ungariei e numai o rămășiță modernizată a feudalismului vechi, care totdeauna în numele și din încredințarea feudalismului se manifestă”.

Ziarul „Reichspost” face o foarte minunată morală contelui Khuen, când zice: „Un așa ministru președinte, care nu știe să-și tragă consecințele din actele de stat semnate de dânsul, ci într'un mod nemai pomenit caută să tragă și coroana în discuție și greșelile dânsului cantă să-le atribuie dinastiei; care afară de acestea e atât de înrăznet în cât astfel pridă foștele cașicând dela patriotismul lui ar depinde domniitorul, — acela e periculos pentru viața constituțională a întregii monarhii. Un așa om s'a făcut imposibil”.

Guvernul cel de al treilea al lui Khuen a fost numai comedia greșelilor, cel de al patrulea însă e o bătădărie travestită în mod arbitrar”.

„Și la ce a ajuns acest nou ministru?” — A făcut parlamentul maghiar capabil de muncă?” — „A mântuit poate reforma militară?” — Dar suntem azi cu mult mai departe de rezolvirea reformei militare ca orișicând altădată. Acest om nimicește tot ceea ce ar trebui să zidească”.

„Să sperăm — încheie ziarul Reichspost — că acest ministru de Paști nu va avea viață mai îndelungată decât luntrea sfințită de Paști”.

Orbii noștri.

„Budapesti Hirlap”, organul maniacilor scriințiți de visul imperialismului maghiar, — și alătura de „Pesti Hirlap” cloca celor mai grosolane invective la adresa românilor, — scriind despre scena de vineri și despre gândul Majestății Sale de a renunța la tron, se bucură că cel puțin i s'a dat prilej Europei de a cunoaște însemnătatea extraordinară a elementului maghiar care e atât de puternic cât un monarh de autoritatea lui Francisc Iosif a preferat a se retrage decât a rezista fără succes acestei forțe. Este un proverb vechi: Quem perdere vult, dementat prius Iuppiter...

Întâi orbirea apoi peirea.

Tot „Budapesti Hirlap” anunță călătoria regelui Carol la Viena astfel:

„Dela București primim știrea, că regele Carol al României va face o vizită regelui ungar la Viena”.

Este o fabulă despre cutare broască...

Războiul italo-turc

Telegramele sosite mai în urmă toate anunță că pacea se va încheia cât de curând, însă aceste știri nu par a corespunde adevărului, mai ales că Italia acum se pregătește la o acțiune energică în contra Turciei. Flota italiană stă în tot momentul gata a ataca Turcia europeană așa că între astfel de împrejurări, acum nu se poate spera ca pacea, pe care de altfel — judecând după tonul presei italiene și turcești —, și Turcia, dar și Italia o dorește, se va înfăptui încurând.

Telegramele sosite din Constantinopol de altfel conglăuesc a afirma, că legarea păcii e chestie de vre-o câteva zile.

Pacea.

Petersburg. — Indată după sosirea noului ambasador rusesc, Giersner, la Constantinopol, ambasadorii Angliei, Franței, Rusiei, Germaniei și Austro-Ungariei se vor întruni pentru a stabili condițiile de pace sub care se oferă luarea negocierilor de pace Italiei.

Constantinopol. — Mai mulți ambasadori au propus guvernului turcesc următoarea bază, pe care să între în negocieri de pace cu Italia:

I. Italia să aleagă dintre Tripolitania și Benghazi (Kyrenaica): provinciei aleasă să-i deie constituție după exemplul Egiptului.

II. Italiei să i-se recunoască dreptul asupra acelei părți, pe care de fapt a ocupat-o și o ține ocupată, însă cu susținerea suveranității în privința confesională a Califului. Italia să preia partea datoriilor publice, ce cade pe provincia ce și-o va alege. Italia va plăti despăgubirea de război Turciei în suma ce o va stabili un juriu ales reciproc.

E sigur, că Italia sub condițiunile aceste de pace nu va intra în negocieri.

De pe câmpul de luptă.

Roma. — Azi două torpiloare italiene au oprit la larg în apropiere de coastele Siciliei steamerul „Elpis” sub bănuiala de a avea pe bord contrabandă de război.

Constantinopol. — Ziarele spun că guvernul se gândește la crearea unei medalii speciale pentru toți ceice au participat activ la războiul din Tripolitania, sau au contribuit la succesul trupelor otomane.

Milano. — „Corriere dela Serra” anunță că Niasimbey a sosit la Tripolis, travestit cu barbă falsă. El are intențiunea de a se duce la Cirenaica travestit ca funcționar comercial, pentru a sprijini pe Enverbey.

Tripolis. — Doi aviatori cari se aflau într'un balon cu cârmă au aruncat bombe în lagărul turcesc. În credința că lagărul a fost complet evacuat aviatorii coborîră mai jos și zăriră un ofițer turc și aruncară asupra lui o bombă. Ofițerul a fost omorît pe loc. În acest moment mai mulți turci ascunși până acum, deschiseră un foc viu contra balonului care căzu la pământ distrus de turci.

Intențiile Italiei.

Turin. — Ziarul „Stampa” anunță că Italia este hotărîtă ca, independent de acțiunea Puterilor la Constantinopol, să înceapă noua ei acțiune militară. Acțiunea aceasta constă în ocuparea Znarezului la golful Bomba, spre a evita contrabanda militară prin Tunis și Egipt; aceasta după ce o insulă turcească din marea Egee va fi fost atacată.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul.”

Telegrame

In Agram e Hniște..

Boicot social și economic.

Agram, 4 aprilie.

E o liniște mormântală aproape în tot orașul, — ca în preajma unei furtuni. În ascuns se pare, că se pregătesc mari evenimente. La demonstrații și turburări, nu se gândește nimeni, populația e în clar doar cu sfera de putere a comisarului regal. Ungarii sunt încunjuțați pretutindeni. Se știe, că comercianții vor boicota toate mărfurile și articolele industriale de proveniență din Ungaria. Mișcarea se întinde mereu, deși nu organizată, dar sistematic. Despre marile schimbări în guvernare nu vorbește nimeni, o teamă generală a cuprios spiritele și toți să temă să nu fie spionați.

Ziarele publică autograful din *Narodne Novini* despre numirea comisarului, dimpreună cu ordinele și manifestul cunoscut, — dar fără să le însoțească de vre-un comentariu, căci cenzura e deja în plină activitate. Toate exemplarele ziarelor au fost cenzurate de comandantul poliției. În locul materialului casat de poliție, redacțiile trebuie să publice un material pe placul ei și le este interzis să puie în frunte indicația „ediția a doua.” *Presa a fost deci amuțită cu desăvârșire.*

Părerile unui fost ministru croat.

Budapesta, 4 martie.

Ziarul *Az Est* a cerut asupra evenimentelor din Croația părerile fostului ministru al afacerilor croato-slavone Geiza *Iosipovich*, primind următoarele lămuriri:

— Ca om cu sentimente constituționale regret, că lucrurile au putut să ia întorsătura aceasta. Nu sunt însă de vină numai bărbații politici croați, ci și cei unguri și mai ales aceștia au precipitat evenimentele. Pe când eram ministru am avut adeseori ocazia să mă conving că nici oamenii politici ai Croației și nici cei ai Ungariei nu privesc lucrurile din un punct de vedere care ar putea să lămurească căderile păcii și ale colaborării armonice. Aplicarea legii XXX din 1868 se face în mod greșit. Durere, în Ungaria a fost trecut cu vederea adevărul că Croația e un factor însemnat în prosperarea economică a Ungariei. Aceasta a stârnit adânci resentimente la sud. Momentul care a determinat noua întorsătură e că, cele mai antagoniste partide au încheiat acum frății de arme între ele cu scop ca să împiedece pe unioniști în alegeri. — În 1883 a mai fost comisar regal în Croația. Au fost mai manifestații atunci în Agram, din pricină că s'au ras de pe clădirile percepțiilor inscripțiile ungurești. Comisar regal a fost numit comandantul de corp *Rambert* și sub durată activității lui a stăpânit liniște acolo jos.

— În ce privește curentul *trialist*, nu se poate dovedi nimic împotriva inspiratorilor lui. Sunt multe și dese semne că vizionarii *trialiști* aporesc mereu în Croația.

— Pacea se va reinstăpâni numai când articolul de lege XXX. din 1868 se va aplica așa

cum a fost interpretat de cei cari l-au legiferat. Opinia publică ungurească trebuie să-și modifice părerile referitor la Croația, căci o concurență armonică astfel e cu neputință.

Efectul în cercurile politice.

Budapesta, 4 aprilie.

Întrebat asupra numirii banului Cavaj ca comisar, Iuliu *Justh* a răspuns că opoziția maghiară va lupta cu toate armele împotriva politicii față de croați a contelui *Khuen-Hédervary*. Acum primul ministru și-a desvâlit în toată golițiunea mijloacele. Intenția lui e să închidă calea pentru interesele ungare în Croația și s'o deschidă pentru interesele Austriei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 Aprilie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul inst. meteorologic anunță nopți friguroase, pe alocurea, mai cu seamă la ost ploii.

Prognostic telegrafic: înghețuri, pe alocurea la ost ploii.

Temperatura la amiază a fost de 5.8 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11 36
„ „ mai	„	11 38
„ „ octombrie	„	10 77
Secară pe aprilie	„	10 31
„ „ octombrie	„	8 81
Cucuruz pe mai	„	8 79
Cucuruz pe iulie	„	8 73
Ovăș pe aprilie	„	9 78
„ „ octombrie	„	8 50

— Mâne, vineri, fiind sârbătoare — Vinerea mare — numărul viitor al ziarului nostru (n-rul de Paști) va apare sâmbătă noaptea.

Culorile Româneli și poliția din Arad. Sunt animale cari se înspăimântă de unele culori și print' un explicabil proces sufletec ori o tules-la fugă ori devin agresive față de obiectul care le-a adus la sperietură — cum e bivolul de pildă.

Astă-seară nenorocul i-a adus pe niște automobiliști din România prin țara lui *Pap Ianoș* ca să cunoască și dânsii ce însemnează libertățile d' aici și respectul pentru anumite lucruri. Nenorocul automobiliștilor din România, dar poate că tot odată norocul unui sârman polițist căruia i s'a dat prilej să salveze patria, care a mai știut răsplăui și alți voincoși ca ast'...

Dni *Statie Gărdăreanu* și *Constantin Zagorîț* treceau spre Paris, venind prin *Verciorova* pe la *Turnu-Severin*.

În Arad însă unde au poposit pentru o jumătate de oră, copoiul patriotic a zărit la automobil două stegulețe în trei culori cari nu aduceau de loc cu acele culori ale singurei națiuni îndreptățite la viață în Europa. După ce s'a convins că nu prea semănau cu culorile cu cari se vopsesc în patrie până și parii dela garduri simțământul celei mai nobile datorii s'a deșteptat din umbra multelor toleranțe și cu cea mai națională barbăție și delicatată polițistul a cerut înlăturarea primejdioaselor stegulețe.

Ni-e prea scârbă de asemenea procedee demne de alte veacuri și de alte continente că să mai insistăm asupra acestei obrăznici patriotice pe care își permite s'o comită în această țară pentru a nu știu a cătea oară — cel din urmă slugoi polițienesc față de culorile unui stat străin.

Deputații sinodali în eparhia Aradului. Pe teritoriul consistorului din Arad au fost aleși deputați la sinodul eparhial următorii: Vas. (Beleş, protopop (Arad), D. Muscan, administrator prot. Chișineu), Proccpu Givulescu, prot. (Radna), M. Haiu Lucuta, protopop (Șiria), Roman Ciorogariu, director seminarial (Giula), Ioan Georgia, protopop (Boroșneu), Iuliu Bodea, admin. protop. (Buteni), Cornel Lazar, protopop (Halmagiu), dr. Traian Putici, protopop (Timișoara), Augustin Hamsea, arhimandrit (Vinga și Birchș), M. Haiu Păcățian, prot. (B.-Comlos), Fabritiu Manoila, prot. (Lipova), Gherasim Sârb, prot. (Chișătau), aceștia din cler, iar mireni au fost aleși: dr. Iustin Marsicu, adv. și Iosif Moldovan, învățător-director (Arad), Sava Raicu, directorul „Victoriei” și dr. Atanasiu Brădean, medic (Radna), Axente Secula, propr. și Iuliu Groșorean, inv. (Șiria), dr. Nicolae Oncu și dr. George Popovici, adv. (Giula), M. Haiu Velicu, adv. și dr. Cornel Ardelean, adv. (Chișineu), dr. Ioan Suci, adv. și dr. Cornel Iancu, adv. (Boroșneu), Vasile Goldiș, secr. consist. și dr. Aurel Grozda, adv. (Buteni), Petru Truția, adv. și dr. Teodor Burdan, adv. (Halmagiu), Emannil Ungurean, și Pavel Rotariu, adv. (Timișoara), Titu Mărgineanțu, consilier de finanțe și dr. Cornel Nicoara, adv. (Vinga), dr. Nestor Oprean, adv. și Petru Băran, inv. (B.-Comlos), dr. Constantin Mișci, adv. și dr. Aurel Cioban, adv. (Lipova), dr. Iosif Gall, membru în casa magnaților și dr. Ioan Șepețan, medic (Chișătau), Antoniu Moesonyi de Foen, mare proprietar și Petru Ionaș, secr. dominial (Birchș).

Pe teritoriul consistorului din Oradea au fost aleși: Vasile Mangra (Oradea) Alexandru Munteanu prot. (Peștes), Nicolae Roxin prot. (Tinca), Petru Sârb prot. (Beliu), Andrei Horvath paroh (Beiuș), Adrian P. Deseanu prot. (Vasău) din cler, iar mireni au fost aleși: Nicolae Zgre secretar mitropolitan și dr. Aurel Lazar (Oradea), dr. Dimitrie Mangra adv. și dr. Iustin Ardelean adv. (Peștes), dr. Gheorghe Roxin avocat și Silviu Roxin farmacist (Tinca), dr. Gheorghe Popa jude de tribunal și dr. Aurel Pința adv. (Beliu), dr. Gavril Coșma adv. și dr. Nicolae Regman secretar consistorial (Beiuș), Desideriu Tempelean prim-pretor și Vasile Sala inv. (Vasău). Cei mai mulți dintre aceștia sunt satehții și creaturile trădătorului vicar dela Oradea, maghiaroni patentati, kuthiști etc.

Convocare. Pe baza § 14 al statutului, membrii „*Reuniunii femeilor române din Arad și provincie*” sunt invitați să binevoiască a lua parte la *adunarea generală extraordinară*, care se va ținea joi în 11 aprilie n. 1912, ora 5 d. a. în localitatea Asociațiunii arădane (în curtea bisericii).

Obiectele:

1. Aprobarea socoților și absolvarea comitetului vechiu.
 2. Aprobarea acordului făcut între reuniune și ven. consistor cu privire la zidirea școlii de fete.
 3. Preliminarul pentru anul 1912.
 4. Exmiterea unui delegat către ven. consistor în chestia zidirii școlii de fete.
 5. Luarea la cunoștință a ajutorului dat d-șoarei H. Bogdan.
 6. Inscrierea membrilor noi.
 7. Propuneri și interpelări.
- Arad, din ședința comitetului ținută la 2 aprilie 1912. — *Sofia Beleş*, președintă. *Nicolae Mihulin*, secretar.

Major-locotenent. A fost abandonată numirea nepotrivită de „vice-major” care fuse aleasă pentru a designa acest grad nou, asemenea și distincțiunea proiectată (trei stele și nasture) va fi alta. Ofițerii care vor avança la 1 mai în acest rang vor purta numele de major-locotenent și vor fi la 1 noiembrie majori veritabili.

Pentru sezonul de primăvară au sosit

noutățile în tot felul de **pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi**, precum și **ghete** de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le pun la dispoziția m. st. cumpărători.

Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmașul lui LEITNER LÁZAR

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 13.

Telefon 695.

Eclipsă solară. Miercuri în 4/17 aprilie la amiază va fi o întunecime totală de soare care va dura aproape 3 ore și va fi observată și la noi.

Personale. Majestatea Sa a dat în semn de distincție d-lui secretar min. în ministerul austriac de finanțe *dr. Grigorie Hostiuc* crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif.

D. Mihai Iacobovici din Cernăuț a fost numit comisar forestier de inspecțiune, *clasa I*, în statul tehnicilor forestieri ai administrației politice.

Autografele președinților Franței. S'au ivit amatori și pentru autografele președinților republicii franceze. Prețurile cu care au fost câștigate sunt foarte curioase.

Autograful lui Carnot a costat 19 cor. O simplă carte de vizită a generalului Mak Mahon cu câteva cuvinte de complezanță 20 de cor.

Alui Jules Grevy 15 coroane. Autograful lui Thiers care nu este așa de rar deoarece în viața lui a scris atât de mult a costat cincisprezece cor. Alui Felix Faure 6. Alui Casimir Perrier numai 2. Alui Loubet și a lui Fallières ultimii doi președinți câte 6 cor.

Principele de Monaco la Viena. Principele de Monaco a sosit la Viena și a fost primit de președintele și vicepreședintele societății geografice. La Schönbrunn a avut loc un dineu de gală în onoarea principelui, care a fost primit în audiență de împărat. Arhiducele Reiner va da și el un dineu în onoarea distinsului oaspe.

Marti prânzul a ținut o conferință la societatea geografică, când i-s'a predat diploma de membru de onoare.

Scandal la teatrul din Graz. Ieri seară a avut loc la teatrul din Graz un enorm scandal cu prilejul reprezentării unei comedii anticlericale. Clericali nereușind să obție contramandarea reprezentăției, s'au adunat în mare număr în sala teatrului și în actul al patrulea au început să fluere. Scandalul a fost atât de mare că reprezentația nu a mai putut continua. Poliția intervenind, a arestat 16 persoane, între cari profesorul universitar Ude, doi preoți și mai mulți studenți.

După îndepărtarea scandalagiilor, reprezentația a continuat.

Cum a fost compusă „Cavalleria Rusticana”. Câteva confidențe făcute de Mascagni ne arată cum a fost compusă opera *Cavalleria Rusticana*.

Editorul Sonzogno fundase un premiu, Mascagni a hotărât să concureze punând în muzică opera *Cavalleria* a lui Vergas. Data concursului era foarte apropiată, nu trebuia pierdut un singur minut. Libretistul se puse pe lucru și spre a nu pierde timpul expediau compozitorului cărți postale zilnice pe care transcriau munca zilei. Aceste mici bucățele de livret pe cărți postale inspirau puțin pe muzicant. Totuși când a sosit ultima carte postală s'a simțit ferbând de idei și a anunțat pe nevasta sa că va lucra toată noaptea. Din nenorocire, în acea noapte, d-na Mascagni a dat naștere unui copil și săracul compozitor a avut alte griji de cât manuscriptul său.

Mascagni, simplu profesor de muzică nu avea piano, a închiriat unul care a sosit abia în ziua botezului copilului, cea-ce însemna altă zi pierdută.

Opera terminată, Mascagni își perdu îndată curajul, închise manuscriptul într'un saltar.

Trei zile înaintea ultimei amânări, femeia se puse mâna pe el și alergă, pe ascuns, să-l ducă la poștă. Dar ploaia în chip toranțial și la jumătatea drumului, sârmana femeie, udată până la oase își perdu la rândul ei curajul. În acest moment întâlni un amic, care se însărcină să poze pachetul la poștă.

În timpul acesta Mascagni scrisese lui Puccini să-i facă rost de ceva lecții.

După o săptămână însă el triumfă.

Un tată bestial. Alaltăeri s'a petrecut în Stuttgart o groaznică tragedie familială.

Zidarul Iohan Basch a tăiat beregata soției sale, pe când aceasta dormea. Fiica sa în etate de 14 ani, deșteptându-se și întrebând de mama ei, tatăl o închise împreună cu cei doi fii ai săi în etate de 4 și 5 ani într'o cameră, căreia îi dădu foc. Pompierii sosiră la timp pentru a salva copiii. În timpul acesta zidarul s'a spânzurat de fereastră.

Cauza acestei tragedii este mizeria grozavă în care trăia familia.

Explozie groznică. Depozitul de praf de pușcă din Villie-Berclany în Franța, a fost aruncat în aer în urma unei exploziuni. Cinci muncitori grav răniți au fost scoși de sub dărâmături. Doni dintre ei în agonie au fost duși la spital. Starea celorlalți trei este disperată.

Expediția căpitanului Scot la polul-sud. Ziarele din Londra află că nictovarășii lui Scot n'au sosit pe bordul vasului „Terra Nova” la Akarva. Căpitanul vasului anunță că Scot voiește să petreacă încă o iarnă în regiunile antarctice spre a termina explorațiunile începute.

Cascada Niagara Iluminată. Senatorul Robert Gitius, din orașul Niagara-Fals, contempla acum câțva timp cascada Niagara. Și acest sublim spectacol, a făcut să conceapă o idee frumoasă. Ce frumoasă fântână luminoasă ar face asta!

Această inspirație genială va fi realizată. Senatorul Gitius va depune în parlamentul statului New-Yersey, o lege care va atribui o sumă de 250.000 cor. unui stabiliment de uzină electrică destinată a ilumina noaptea cascada și o sumă de 25.000 de cor. pentru întreținere.

Tragică glumă de 1 aprilie. O proastă glumă de 1 aprilie, care a avut urmări triste, și-a permis un individ din Praga rămas până acum necunoscut, față de un lucrător croitor.

Lucrătorul croitor a primit o telegramă prin care i se anunță că mama sa, care trăia la țară ar fi murit. În același timp mamalui primi și dânsa o telegramă prin care i se anunță că i-a murit fiul. Femeia plecă imediat la oraș pe când fiul ei plecă la țară, la patul de moarte al mamei sale.

Când croitorul ajunse la gară, zări, cu stupefacție, pe mama sa care tocmai cobora dintr'un tren ce sosise. La vederea acesteia lucrătorul înebuni și amenință pe cei din jurul său cu cuțitul. El fu transportat într'o casă de nebuni.

Autoritățile au deschis o anchetă pentru a descoperi pe autorul anonim al scrisorilor.

Necrolog. *Nicolae Bulz*, stud. abs. al academiei comerciale din Lipsca, a răposat în ziua de 31 martie a. c. Înmormântarea a fost în 2 aprilie în Șteia com. Aradului. Pie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Șeful siguranței pariziene și humorul publicului. De câțva timp în Franța o asociație de bandiți de o extraordinară îndrăzneală, a comis mai multe omoruri și jafuri ziua n'amiază în cele mai frecventate centre ale Parisului. Patru dintre principalii asasini care au reușit să scape luând fuga cu automobilul și trăgând asupra publicului care-i urmărea sunt acuma căutați din toate puterile de către poliție până acuma fără de nici un succes.

Acuma Quichard, șeful siguranței pariziene este absolut inundat de scrisori din public, mai ales de când o societate a instituit un premiu de 100.000 de cor. pentru acela care-i va denunța poliției. Dintre aceste scrisori unele sunt cu totul glumele. Iată câteva:

Un armurier inventator din provincie sfătuște pe d. Quichard să-și îmbrace agenții în niște zale, inventate de el, care rezistă gloanțelor.

Un cantonier se angajează să le arunce între roatele automobilului dacă-i vede o unealtă din ale sale.

Un țăran zice că-i va aresta singur punându-le sub cauciucul pneumatic al roatelor ceva ascuțit.

Un aviator și-a pus aparatul la dispoziția siguranței oferindu-le de formă o brigadă de agenți aviatori.

Un restaurator a promis că le va pune în mâncare, în caz dacă vor călca în prăvălia lui, un narcotic, că astfel să-i aducă legați siguranței.

Astfel dar siguranța pariziană se poate culca liniștită. Publicul veghiază.

Explozie de dinamită. Din Iohannisburg se anunță ziarului „Deutsche Tageszeitung”, că, într'o fabrică de Moderfontain au explodat 200 cartușe de dinamită.

Un maestru și patru ucenici au fost omorâți; două vagoane precum și o porțiune importantă a liniei ferate din dreptul fabricii au fost distruse.

Calvaarul unui dascăl. Distinsul dascăl *Iosif Stanca*, din Roșia (com. Arad), este acum numai știm pentru a cătea oară înhățat de organele

administrative ale comitatului. Și pentru cari fapți! Păcatul lui este, că și el ca toți oamenii de omnie și românii de cinste și-a iubit și își iubește cu ardoare neamul.

Luni, 11 martie a. c., protopretorele cercului arătat de unul din subinspectorii regiști de școală, a excurs, din însărcinarea comitetului administrației comitatens, în comuna Roșia, pentru a face cercetare în contra inimosului dascăl Iosif Stanca. De astădată pentru care păcat? Cică dascălul Iosif Stanca a neglijat în școala sa limba maghiară. (?)!

Că toate acestea se pot întâmpla cu învățătorii noștri, de aceasta astăzi nici nu ne mai răm. Doar toată viața acestor modeste și vrednici muncitori pentru cultura noastră românească în satele noastre, e o înlanțuire neîntreruptă de năcazuri și suferințe grele. Ne revoltă însă nespus de mult și nu aflăm cuvinte destul de potrivite pentru a înfiera după cuviință purtarea preotului *Petru Vesa*, din comuna Roșia. Acest camelion nu s'a rușinat a se însinua și a figura ca martor în contra învățătorului. El, a cărui datorie ar fi ca să aperc școala și pe învățătorul său. Și acest om fără suflet și rușine, care și în trecut și-a dat în coate cu binevoitorii noștri, mai are și acum o brazul de a se jira preot român și director școlii la școala românească? Cum? Demnitatea românească a preotului român de astăzi o pretinde aceasta dela sfinția ta, părinte Vesa? Asta este și trebuie să fie ținuta preotului român față de școala românească în zilele grele ce le trăim? Cum să poate împăca aceasta ținută josnică cu caracterul ce trebuie să-l aibă preotul nostru și care astăzi, mai mult ca niciodată, nu poate fi altul, decât numai românesc și românesc? Preot român și director de școală românească, să lovească fără suflet școala românească și pe dascălul românesc? Dar atunci, unde ni sunt pretenții, cine ne mai sunt binevoitorii? Unde este superioritatea diecezană? Unde este venerabilul consistor dela datoria noastră? Cum? În biserică noastră românească astăzi toate sunt permise? Se poate, ca un preot uitat de sine și de chemarea sa, să comită astăzi nepedepsit, pe la spatele celor ce-i dă pâinea cea de toate zilele, păcate atât de grele în contra neamului? Dar bine, până când tot așa?..

Cum să ne înviorăm nervii? D-rul Frodo Sadolin din Copenhaga dă sfaturi oamenilor care se plâng că puterile nervoase le sunt sleite. Zice că ne-am prea nărăvit a cheltui multă putere nervoasă, cu rost și mai ales fără rost. De aceea nu e de mirat că mașina nu mai lucrează bine.

Întâiul sfat este să ne folosim de orice prilej spre a ne discorda nervii, îndată ce ne simțim oboșiți, iar nu să căutăm mijloace de așitare, cum s'ar zice lovitură de biciu. Meșteșugul de a ne discorda trebuie învățat. Timp potrivit e cel care-l trebuințăm călătorind cu tramvaiul. Să nu cetim ziare, să nu rotim ochii în toate părțile, ci să ne gândim la ceva plăcut ori măcar să stăm discordați.

Pe urmă, să deprindem a zice nu, păzindu-ne de societate păgubitoare de vreme și jertfită flecării. Să ne deprindem a tăcea. Tăcând ne odihnim.

Deci să ne repauzăm cât mai des, să dormim de-ajuns, să știm a zice nu și a tăcea, dacă vom să ne înviorăm nervii.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela oraș și sate. Sub titlul „Din cele trecute vremi”, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani portu postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, str. Dăk-Ferancz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

„Cele mai vestite ghete americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum & T. a. Arad. Cetiți anunțul de azi.

x Nou atelier fotografie în Arad.

Noile direcțiuni în pictură au creat evoluțiunea artei fotografice. Desvoltarea rapidă atât a fotografiei profesionale, cât și amatoare ne face să uităm vremile patriarhale, când oamenii stăteau drepti ca lumina în fața mașinei de fotografiat. Măestrii moderni ai artei fotografice fac să dispară lipsele vechi, cari se consideră de problema fotograficirii fixarea copiei vii a omului, iar nu de opera unui artist, schimonosită prin tinuta teatralistică a corpului și fotografiere falsă. Unul dintre aceștia este *Nagy Géza*, a cărui nume este pus astăzi alături de a celor mai distinși fotografi profesionali. Acest fotograf dorește să-și valorizeze praxa câștigată ca conducător al atelierului *Hugó Weisz* timp de mai mulți ani și experiențele făcute în călătoriile de studiu, făcute în străinătate. *In scopul acesta va deschide în 1 Mai atelier anume pentru acest scop edificat în Arad, strada Andrásy-tér 22 vis-à-vis cu casa comitatului. Deschiderea atelierului lui Nagy Géza îl recomandăm în deosebita atențiune mult stim. public.*

x **Toți oamenii se pregătesc pentru apropiatele serbători și cu ocazia aceasta și concentrează întregă atențiunea asupra îmbrăcămintei.** Este fapt, că îmbrăcămintea o întregeste numai ghetetele bune, elegante și frumoase, ce se pot cumpăra în prăvălia filială a fabricii de ghetete „Turul” societate pe acții, în Arad în palatul bisericii minorităților. Recomandăm cu căldură acest izvor de cumpărare, mai cu seamă considerând înprejurarea, că acest fabricat are toate însușirile înălțămintelor de prima calitate. Fabrica de ghetete „Turul” societate pe acții, fiind ca mai mare fabrică de ghetete în monarhie, are 1200 de lucrători și alți oficiali și producția ei săptămânală trece peste 1800 perechi de ghetete, cari să vând în 130 de filiale în străinătate și patrie.

x **Dinți artificiali.** Cine nu este mulțumit cu dinții săi artificiali sau are lipsă de astfel de dinți să se adreseze cu încredere atelierului dentistic recunoscut de bun, alui Nagy Jenő în Cluj (Kolozsvar). Aci se pregătesc mai bine în aur sau cauciuc. Atelierul dentistic alui Nagy Jenő, se află acum în casa proprie pe str. Jokai și orși-cine să fie atent ca să nu o compare cu alte alteliere.

Teatrul Apollo. Azi, *vineri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte senzational: 1. Locuitorii din Dsungel (admirabil tablou de pe natură). — 2. Fata păstorului (dramă cowboy americană). — 3. Părul educatoarei (comedie; tablou american). — 4. *Venus* (dramă socială în 2 acte). — 5. Două pălării egale.

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și jum.—11 noaptea.

Petrecheri

„Societatea pentru fond de teatru român filiala Lugoj” aranjază în 9 aprilie st. n. în ziua a treia a sf. Paști o *reprezentatie teatrală* în teatrul crășnense urmată de joc în hotelul „Concordia” cu următorul program:

„Nevasta lui Cerceluş”, comedie într'un act de Locustean. „Gâsca dela țară”, comedie într'un act. „Nu căuta prin buzunare”, comedie într'un act de Popescu născ. Bogdan.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” a elevilor din secția pedagogică a seminarului „Andreian” din Sibiu invită la *ședința publică* ce o aranjază în duminica Tomii, 1 aprilie st. v. 1912 în sala festivă a muzeului „Asociațiunii”. — *Comitetul.*

Program.

Deschiderea ședinței prin *prezidentul societății*, dr. Vasile Stan, profesor seminarial. *Impărate ceresc*, melodie bisericască din Bănaț, pentru cor de bărbați, de N. Popovici. *Factorii educației*, disertație de George Clinciu, elev în cursul al IV-lea pedagogic. *Imn la centenarul seminarului „Andreian”*, cor de bărbați, text de I. Teculescu, muzică de T. Popovici. *Din clipa morții*, navelă de Nicolae Oltean, elev în cursul al IV-lea pedagogic. *Doina*, pentru solo de bariton și cor de bărbați, text de M. Eminescu, muzică de T. Popovici. *Cătră pace...* de P. Cerna, declamată de Vasile Voicu, elev în cursul al II-lea pedagogic. *Cântecul serii*, cor de bărbați, de I. Gastinel.

Reuniunea de citire și cântări din Cloclova-montană aranjază luni la 8 april n. 1912 (ziua 2-a de Paști) în localitățile „Berăriei” din localitate un concert împreună cu teatru cu următorul program: C. G. Porumbescu, „O zi frumoasă ai sosit”, cor. bărb. I. Vidu, „Dragă și iar dragă”, 2 coruri alternative, bărb. și mixt. C. G. Porumbescu, „Romantă”, cor. bărb. I. Vidu, „Cucuruz ca iedera”, cor. mixt. „Dela sat” piesă populară în 4 acte N. Macovișteanu.

Tinerimea română din Măndruloc, cu concursul corului bisericesc, condus de d. Petru Colțen învățător-director aranjază a doua zi de sfintele paști, concert împreună cu teatru și petrecere populară, cu următorul program: Cuvânt de deschidere. „Hristos a înviat”, cor. mixt. „La oglindă”, poezie de Oct. Goga. „Pui de lei”, cor mixt.

„Șaua țiganului”, poezie de Th. Speranță. „Eu mă duc codrul rămâne”, cor mixt. „Așa a fost să fie” piesă populară într'un act, de Alex. Țințar.

Corul bisericesc gr.-cat. din Feldru va preda *serată muzicală* împreună cu *teatru și urmată de dans*, sub conducerea d-lui Emil Ștefanuțiu, preot și profesor em., care se va aranja luni, în 8 aprilie st. n. 1912 a doua zi de s. Paști. Programul: „Pușgorul” cor mixt. „Un dor” cor mixt. „Frații Jderi”, poezie. „Cântec popular”, cor mixt. „Dormi în pace”, poezie. „Măndruliță”, cor mixt. „Taci bărbate”, cor mixt. „Stan Covrigarul”. „Hora Oltului”, cor mixt. „Musca”, monolog. „Răsunetul văilor”, cor mixt. „Dela nord la sud”, comedie într'un act, de Z. Bărsan.

Concert și teatru în Pârneava-Arad. Plugarii români din Arad-Pârneava invită la concert și teatru urmat de joc, ce se va aranja duminică în ziua de Paști în salele Casei naționale. Inceputul la 7 și jum. ore seara. Invitări speciale nu se fac.

Venitul e destinat pentru procurarea unui prapor în biserică.

Corul bisericesc din Băsești aranjază: *Producțiune teatrală-muzicală* urmată de joc, în 14 aprilie st. n. în favorul corului bisericesc cu următorul program: V. Alexandri: Herzeu Boccegiol. Monolog comic. T. Krause: Muzicanții dela Praga. Cor bărb. E. Suciu: Au plecat la târg de vite. Dialog comic. Vidu-Popoviciu: Răsunetul Ardealului, cor bărbătesc. V. Alexandri: „Florin și Florica” operetă într'un act.

Producțiunea teatrală, ce o va aranja tinerimea română din Pișchinți, Luni, în 8 Aprilie st. n. 1912. (a doua zi de Paști) cu următorul program: „Țiganul cătană”, comedie de E. Suciu. „De pe urma beției”, comedie în 2 acte de Rădulescu-Niger. „Țiganul în căruță”, dialog comic de E. Suciu. După producțiune, urmează joc.

Filiala dela Făget a fondului de teatru aranjază serata teatrală în 26 martie v. (8 aprilie n.) 1912, în sala cea mare a hot. „Regele Ungariei” din loc. Program: „Curiositate femeiască”, comedie într'un act. „O petițiune”, de I. L. Caragiale.

ECONOMIE**Convențiunea de comerț dintre România și Austro-Ungaria**

— Continuare. —

Art. VII. — Prezenta convențiune se întinde și la țerile sau teritoriile unite acum sau în viitor, printr'o unire vamală cu una din părțile contractante.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.**NICOLAE GOGOL****Suflete moarte**

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(8) — Urmare —

„Mavra, hei, Mavra!”

O femeie, zăpăcită de tot de țipetele lui, descalță, ținând cu ambele mâni, pe o tavă. Colțul vechi pe care îl curățise; și se încinse, între stăpân și servitoare, dialogul care se va citi în subștantă:

— Hai, păcătoaso, spune-mi unde ai ascuns hârtia cea albă?

— Să mă bată Dumnezeu, boerule, dacă am văzut altă hârtie albă decât peticelele cu care ai acoperit paharul ăsta.

— Haide, te văd eu după ochi, că mi-ai furat-o.

— Și de ce ți-ai furat-o? Eu n'am nici o lipcă de ea; eu nu știu nici să citesc, nici să scriu.

— Foarte bine, ticăloaso; ai dus-o paracliserului celui tânăr care mășgălește mercur; uite unde ai pus-o.

— Paracliserul cel tânăr, dacă are trebuință de hârtie, știe să și cumpere fără să se gândească la a d-tale.

— Să știi că, în zina judecării dracii au să te înhațe strașnic, fetiță; te vor întinde pe jăratec, pe un grătar încălzit până la alb, te vei frige, te vei frige, te vei frige în vecii vecilor.

— Și pentru ce m'ar frige diavoli, căci eu nu m'am atins de fel de hârtia d-tale? oi fi având și eu poate alte slăbiciuni de femeie, dar nu poate să zică că sunt o hoată.

— Da, da, dracii te vor frige, te vor frige și vor zice: „Frige-te, păcătoaso; nici o cruce pentru ticăloasa care și-a înșelat stăpânul!”

— Iar eu voi zice: „E nedrept, Dumnezeu îmi este martor, nu m'am atins...” Ai poftim! iată sfertul d-tale de hârtie: colo, colo! vezi-l? Mă cerci întotdeauna fără vină!”

Plușkin văzu, în sfârșit, că sfertul său de hârtie era acolo; el tăcu, făcu niște mișcări din buze imposibile pentru acei cari au dinți, și zise în sfârșit:

„Ei, ei! cum te aprinzi! Cât e de rea! pentru o vorbă pe care i-ai spus-o, ea îți răspunde douăzeci! Du-te de caută foc ca să pecetluiesc o scrisoare. Nu, așteaptă; să te duci să aprinzi o luminare fără să ții seamă că seul arde, scade, scade... și costă bani: nu; adă-mi numai o lucinnka*!”

Mavra ieși, iar Plușkin, instalându-se într'un

* Lucinnka e un lung chibrit de lemn resinos, care se așează aproape orizontal pe o vergea de fier bifurcată spre vârf; acesta e luminatul obișnuit al celibelor; trebuie să-l schimbi din două în două minute; și se desprind din el într'una particulele pe jumătate arse cari se sting ajungând pe podeală.

fotoliu de piele neagră și înarmat cu un condei, întoarse și reîntoarse peticelele de hârtie ca să vadă de n'ar fi de ajuns cumva și numai jumătate, dar convingându-se bine despre neputința de a spune totul pe o optime de coală, el înmuie vârful peniței într'o calimară conținând semilichid negru și presărat cu o cantitate de muște forile, și prinse a scrie trăgând niște litere destul de asemnitoare cu notele de muzică; mâna lui dreaptă voia mereu să salte, dar el o stăpâna cu stângă și o silea să sgărie pe hârtie încât liniile erau gată să se încălzească una într'alta, și, în aceiași vreme, prevedeau cu multă părere de rău că, scrisoarea terminată, va rămâne încă destul alb pe față, lasă că dosul va fi, vai! consacrat în întregime pentru cele câteva cuvinte ale adresei.

Și omul poate să cadă până la gradul acesta de extremă călicie, de înjosire, de umilință, de nimicire morală! ce, să-și înstrăineze el până într'atâta firea lui de om? Să fie oare adevăr aceasta? Să fie măcar cu puțință?... Totul e cu puțință, totul e adevăr în icoanele cari se fac despre om, ba încă pictorii, ori ce ar face, rămân încă departe de adevărul complet. Cel mai strălucit tânăr al zilei s'ar da înapoi cu groază, dacă cerul i-ar arăta în vis imaginea fidelă de ceea ce va fi la bătrânețe.

Colecționați în calea voastră, părăsind frageda copilărie spre a trece la vârsta bărbătească și a vă pregăti pentru maturitate, colectați cu sfințenie toate indemnurile noastre bune și frumoase

Art. IV din convențiunea adițională, — Notele diplomatice schimbate cu ocaziunea semnării convențiunii din 9/21 decembrie 1893 sunt desființate.

Art. V din convențiunea adițională. — Convențiunea adițională de față va intra în lucrare după 15 zile dela schimbarea ratificărilor.

După punerea în aplicare a convențiunii adiționale de față, convențiunea actuală din 9/21 decembrie 1893, cu schimbările și cu adăugările ce i-s'au adus prin convențiunea adițională, își va îndeplini efectele până la 18/31 decembrie 1917.

În cazul când una din părțile contractante nu va fi notificat, cu douăsprezece luni înainte de acest termen, intențiunea de a face să înceteze efectele convențiunii, aceasta, împreună cu schimbările și cu adăugările sus zise, va continua să fie obligatorie până la împlinirea unui an cu începere din ziua în care una sau alta din părțile contractante o va fi denunțat.

Las acum, să urmeze un mic extras din

A N E X A A)

a convențiunii adiționale, arătând taxele de interne în România.

Articolul din tariful general	Numirea mărfurilor	Unități	Taxe în lei
352	Pânze de cânepă, în ramie, nealbite și nevăpsite	100 kg	100—110
353	Idem, mai ușoare și mai dese în fi.o	"	120—170
354	Idem mai ușoare și mai dese	"	180—400
355	Pânzele precedente, albite	"	(Taxa asupra pânzelor nealbite + 2%)
356	Idem, văpsite, imprimate, țesute în mai multe colori	"	(Taxa întreită a stofei celei mai mult impuse, din care se compune fața confecțiunii)
384	Confecțiuni din orice fel de stofe sau materii	"	"
ex 390	Gulere, mănicuțe, piepți ex a) din țesături de bambac b) de in, ori brodate	1 kg	6 12
ex 484	Pietre de granit sau de basalt natural, brute	100 kg	0.30
488	Pietre de măcinat, tocile de emeri, plăci și cărămizi	"	3
585	Fier brut	"	0.50
588	Fier laminat	"	5
ex 599	Articole de fontă, simple	"	7
688	Obiecte de aramă	"	100

Extras din

A N E X A B)

Taxe la intrare în Austro-Ungaria.

Articolul din tarif	Numirea mărfurilor	Unități	Taxe în cor.
ex 23	Grâu	100 kg	6.30
24	Săcară	"	5.80
25	Orz	"	2.80
26	Ovăș	"	4.80
27	Cucuruz (porumb)	"	2.80
29	Meiu	"	1.20
ex 35	Struguri proaspeți pentru masă	"	scutiți
ex 43	Rapiță sămănată și rapiță sălbatică	"	3.—
47	Semințuri de in și de cânepă	"	scutite
63	Boi sau după	de cap 100 kgr greut. vie	60.— 9.40
64	Tauri	de cap	30.—
65	Vaci	"	30.—
67	Viței	"	5.—
68	Oi și capre	"	2.50
69	Miei și iezi	"	1.50
ex 70	Porci sănătoși, mijlocii	"	11.—
	Porci grași	100 kg	10.—
ex 76	Pește proaspăt, aftră de crap	"	scutit
117	Carne proaspătă	"	30.—
	Carne preparată, uscată,	"	45.—
	Carne afumată.	"	"

Din toate taxele precedente trebuie să accentuez pe cele impuse asupra cerealelor. La statorirea lor s'au validat interesele agrarilor unguri; în dauna muncitorimei proletare. De aceea, tocmai cercurile socialiste nu se pot împăca cu ele. Țerile austriace, ba nici chiar Ungaria, nu sunt state agrare. Nu pot produce atâtea cereale, câte ar fi trebuitoare pentru consumul intern. Sunt avizate la import din alte părți și mai întâiu din România, fiind țeara cea mai apropiată. Lăsând însă liberă intrarea cerealelor, ce s'ar alege cu latifundarii din Ungaria? Iată motivul primordial al ureării taxelor vamale. Comparând tariful austro-ungar din 1 martie 1906 cu cel din 1891, se constată că vama pe cereale a crescut, în termen mediu, cu 100%, contribuind în măsură însemnată la scumpetea generală. Aflăm anume,

	Vama veche cor.	Vama nouă cor.	crește în %
Grâu	3.60	6.30	75—
Săcară	3.60	5.80	61.11
Orz	1.80	2.80	55.55
Ovăș	1.80	4.80	166.66
Cucuruz	1.20	2.80	133.33

Taxele pe importul de carne s'au urcat și mai mult.

Cine profită pe urma acestor tarife? Și cine suferă? Profită, în linia primă, marii proprietari și suferă muncitorimea de toate categoriile. Aceasta însă cearcă să se recompenseze prin ureări de salariu, prin ceeace scumpesc produsele industriale.

de umanitate; nu le părăsiti în noroiul drumului... nu le veți mai găsi niciodată.

E grozavă de văzut bătrânețea care înaintează fără șgomot, și nu-ți mai îngăduie ca să reiai nimic din ce a trecut odată! moartea e mai puțin hădă decât ea; mormântul e mai puțin nemilos; pe groapă e scris: „Aici odihnește cine a fost un om;” dar veți citi un singur cuvânt, o singură silabă a inimei în trăsăturile mohorâte, de ghiată a neumanei bătrânețe!

„Așa, — zise Plușkin îndoindu-și scrisoarea — n'ai cunoaște d-ta oare vre-un prietin, care ar vrea să-mi cumpere suflete nu pe astea moartea, dar pe cele fugare?”

— Cum? și fugari? și multe cazuri? — zise Cicikof holbând niște ochi mari.

— Toamă, ba chiar destul de numeroase. Gînere-meu a dat câteva raite în galopul cel mare; ce zice că li-s'a pierdut urma. Uf! și militariiăștia!... cred că se face ispravă dacă au dat odată din pinteii. Dar, dacă cineva ar fi mers la tribunal, și acolo...

— Și câți absenți, vreau să fie câți fugari de aceștia?

— Ei bine! aproape șaptezeci.

— Ce spui!

— Pe legea mea! Inchipuiți că n'a trecut un singur an fără să dispară câțiva. Asta-i pricina că ei nu se gândesc crm să se îndoape, și eu însumi aici n'am cu ce să mă satur M'aș mulțami cu ce

mi-or da, vezi d-ta. Explică bine aceasta prietenului d-tale, te rog; dacă n'ar lua decât zece, ar face și atunci o afacere minunată. căci știi d-ta, în guvernamentul nostru sufletesc înscris e pretuit de regulă la cinci sute de ruble.

— Ba din gura mea n'o să aflu de asta vre-un prietin, oricare ar fi el! — își zise în petto Cicikof, care se grăbi să răspundă că nu face să-și pună în privința aceasta nădejdea pe nici un prietin, că singurele cheltuelile afăcerii ar costa mult mai mult, decât folos s'ar putea trage din astfel de suflete; și că de ar fi să te adresezi la tribunale, apoi ai rupe două părechi bune de cisme cu drumurile și tot nimic n'at isprăvi în afacerea aceasta; el adăugă, că cu toate acestea, fiindcă gazda sa este pentru moment, într'o lipsă atât de mare, el e gata să-i mai vină puțin în ajutor, dându-i pe fugarii aceștia, firește, o nimica toată, atât de puțin, atât de puțin, că nici nu-i vine să spună.

„Dar în sfârșit, cât? spune; cât mi-ai da? — zise Plușkin cu înclăstările sale de degete, familiare lăcomiei după câștig a fiilor lui Izrael.

— Douzecișicinci kopeici de suflet.

— Bani gata?

— Bani gata.

— D-ta vei ține seamă de sărăcia în care mă aflu și vei da patruzeci.

— Dragul meu domn, nu douăzecișicinci, nici patruzeci: cinci sute de drăguțe de ruble de fie-

Har Domnului, că în această vâltoare economică țărănimca noastră, nepretentioasă și posedoară de mici loturi de pământ, e cât se poate de puțin expusă crizelor.

Reproduce, în fine, și o parte din nota diplomatică privitoare la exportul român de animale și carne.

Pe cât timp nu va fi în România pestă bovină și nici altă epizootie periculoasă, importul animalelor bovine, a porcilor și oilor sănătoase se admite în Austro-Ungaria, sub condițiile:

a) animalele trebuie să însoțite de certificate de origine și constatate sănătoase din partea unui medic-veterinar al statului;

b) animalele trebuie să transportate în alatorii anume construite în apropierea punctelor vamale dela frontiere. Aici vor fi vizitate, înainte și după tăiere, de către veterinarul părții contractante. Cele sănătoase se vor tăia cât mai îngrabă după constatare.

c) carnea proaspătă se va transporta în locuri de consumațiune de oarecare însemnătate;

d) numărul total de animale, pe cari România va putea să ni-l trimită, în acest chip, nu poate depăși

pentru animalele bovine:	
în I an al convenției	10.000 capete
în al II „	12.000 „
„ III „	15.000 „
„ IV „	20.000 „
„ V „	22.000 „
„ VI „	25.000 „
„ VII—IX „ câte	35.000 „
pentru porci:	
în I an al convenției	50.000 „
în al II „	60.000 „
„ III „	70.000 „
„ IV—VI „ câte	90.000 „
„ VII—IX „ câte	120.000 „
în sfârșit pentru oi	
100.000 capete pe an.	Gavr. Todă

POSTA REDACȚIEI

D-lui Delavladimirești. L'am dat pentru „Poporul Român” ziarul nostru popular.

D-lui Florian. Sonetul d-tale promite.

Te rugăm să ne mai trimiți.

D-lui B. „El nu înțelege, și-auzise clar” nu

de asemenea nu înțelegem nimic.

D-lui Suferință. Zici că inima d-tale e obosită; asta n'ar face nimica dacă condeiul ț-ai

mai ager, dar așa cum se arată ne întrebăm noi precum zici că te întrebi și d-ta, ce cauți la noi?

D-nei Eug. Bun. Se va publica în Poporul Român.

D-nei A. P. „Prines” ne pare cam lipsită de

avânt. Ne faceți plăcere dacă ne-ați scrie altceva.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăglan.

care suflet aș fi în stare să dau; și le-aș plăti mai decât cu plăcere, căci eu nu pot să văd ferind pe un bătrân bun și înțelept, victimă inimei sale bune.

— Da, D-zeu știe, așa este, — zise Plușkin lăsându-și capul în piept și clătîindu-l cu un dețuoc de înocență persecutată; da, prea multă bunătație! iată povestea mea.

— D-ta vezi bine, domnule, că eu am luat les din capul locului caracterul d-tale; și, prin mare, de ce nu ți-ași da cinci sute de ruble din fiecare din sufletele d-tale pierdute? dar... eu nu avere de fel, mai adaug totuș cinci copeici din fiecare suflet vine cu treizeci; asta-i tot ce face pentru d-ta.

— Ei bine, domnule, haide, vei mai adăuga două kopeici.

— Ei fie dar treizecișidouă de kopeici, și mulțumit. Ai zis șaptezeci de fugari?

— Cu toții sunt șaptezecișiopt.

— Șaptezecișiopt? șaptezecișiopt de suflete cu treizecișidouă de copeici.

Aici eroiul nostru se opri abia o secundă și zise numai decăt:

„Face douăzecișipatru de ruble și nouăzecișisase de copeici; era foarte tare în aritmetică!”

(Va urma)

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că mi-am deschis

cancelarie advocațională

în Aleșd (Élesd, com. Bihor)

Dr. Ioan Moldovan,
advocat

Gustați

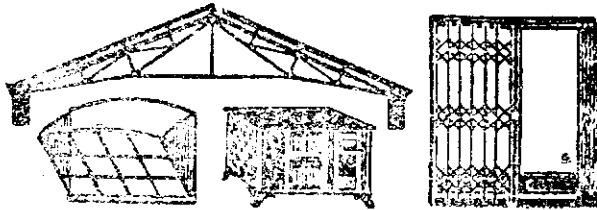
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

ILIE BURĂ

Iăcătuș artistic și pentru zidiri, BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de marmite, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor

Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încoltirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul oricunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20
10 bucăți trandafri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16
10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9
10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucăți trandafri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucăți trandafri, permanent înfloritori, atârnatoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5
10 bucăți Cactus Dahlla, numai soi nobil	5

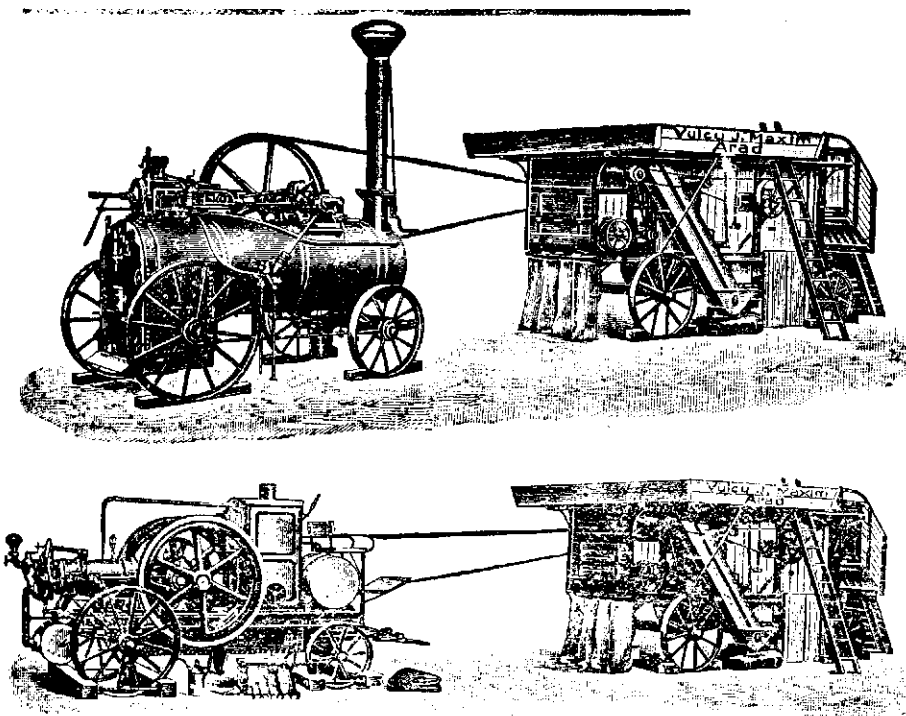
Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

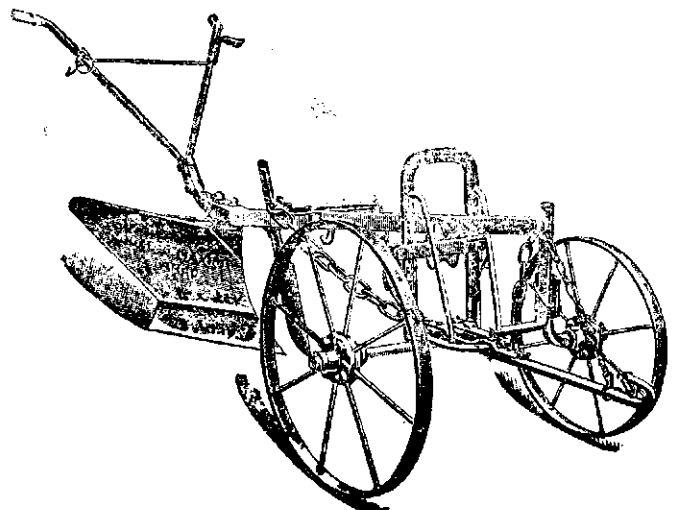
Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efectuează în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

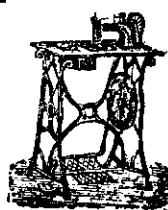
H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

TABLETELE „NEOSAN“
sunt bucuria **FEMEILOR**
și a **BĂRBAȚILOR**

Scutite și brevetate legal. Recunoscute de medici; efect surprinzător și sigur în cazuri de impotență la amândouă sexurile. Redau puterea bărbătească și o susțin până la vârsta cea mai înaintată. Contra impotenței nu există alt mijloc mai sigur. Nu strică stomacul, n'au efect vătămător. O cutie cu 20 boabe 4 coroane 50 fileri.

Expediază cu poșta prin ramburs în mod discret magazinul principal pentru Ungaria și Austria:

FARMACIA SZENT HERMINA
Budapesta, VII., str. Thököly nr. 28. Depot 115.

KUCHT HUGO

mechanic

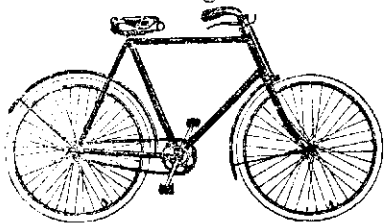
in BISERICA-ALBĂ str. Bauer 6.

DEPOZIT de renumite mașini Pfaff pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.

MAȘINI de cusut Phönix și Neumann, biciclete Styria și Waffen toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

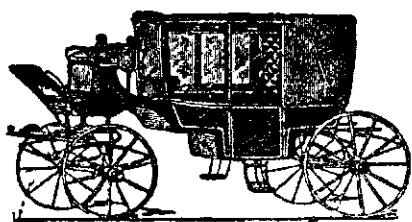
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. (casa propriu),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

: furnisorul postelor reg. ung. și mehanizmelor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.

CIASORNICE, GIU-
VAERICALE, GRAMA-
: FOANE și PLĂCI :
cu plătire în rate, pe lângă
garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TÓTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparatii cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafone.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turechestan 750 cor. cu 3
briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

MEZEY JÁNOS és TSA

ORADEA-MARE (NAGY-VÁRAD), ÎN COLȚUL
PIEȚEI SZT.-LÁSZLÓ STRADA TELEKY,

RECOMANDĂ

ARTICLIILE PENTRU SEZONUL POSTULUI, ANUME:

oleiuri pentru masă, totfelul de pești în saramură, cașuri de desert, brinză de Liptó și săcuiască în burduf, unt pentru ceai, poame proaspete și uscate din țară, fructe sudice, legume uscate și conservate în apă sărată, compoturi, vinuri de masă și de desert, șampanie, lichieri franceze, coniac.

PENTRU PAȘTI:

Șoance de Praga și Cașovia.

Cafele cele mai fine soiuri, la dorință prăjite imediat.

Ape minerale indigene și străine, produse de isvoare minerale.

Mare magazin:

de sămânțe de flori, legume și plante economice, în săculețe pețluite.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă

Mezey János és Társa.

TELEFON 249.

TELEFON 249.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

■ **GHETELE** ■

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii aradani“, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.

(Filiale în PISKI și CERMEIU).

BINETH
IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

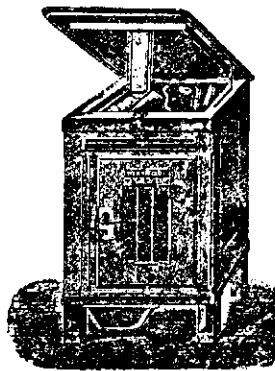
Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevetate
Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5
(Lângă Váci-körut).

Înăuntrul sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tinichea de ținc, cari se ruginesc, se oxidează și murdăresc, fiind trebuia de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusiv reparația. Nu au nevoie pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceea ce se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Parfurmurile cele mai moderne și totfelul de cosmetice să găsească la :

drogeria

bine asortate „Angyal“

Török Andor és T-sa
Arad, Andrásy-tér 20.

Lăptăria din Arad

aduce la cunoștința on. public, că excelentele cașuri de desert le vinde cu următoarele prețuri:

Imperial (cu semnătură de aur)	1 bucată	—32 fleri
" (cu semnătură vânătă)	1 "	—22 "
Romandour	1 "	—70 "
Cremă de smântână	1 "	—32 "
Alföld-gyöngye	1 "	—24 "
Piccolo	1 "	—16 "
Desert pentru gustare de dimineață	1 b.	—16 "

Considerând, că în postul mare consumația e foarte mare, on. public își poate procura cașuri fine și proaspete cu prețuri moderate.

Zilnic laurt proaspăt, care nutrește, inviorează și vindecă.

Localurile noastre de vânzare: strada Carolina nr. 7. Strada Forray (în palatul Nádasdy). — Str. Széchenyi („Millenium“).

Nouă prăvălie de pălării moderne pentru dame în Arad

Am onoare a aduce la cunoștința bunăvoitoare a m. st. doamne din loc și provincie, că mi-am deschis în edificiul „Crucea Albă“ din Arad str. Deák Ferencz

prăvălie de pălării moderne pentru dame

cu cele mai noi reviste pentru pălării moderne de dame. În urma experienței făcute în patrie cât și în străinătate mă aflu în plăcuta poziție, de a putea oferi mult stim. cumpărători în orice timp cele mai elegante pălării și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pălării de doliu atât gata cât și la comandă se pun îndată la dispoziție. : : Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

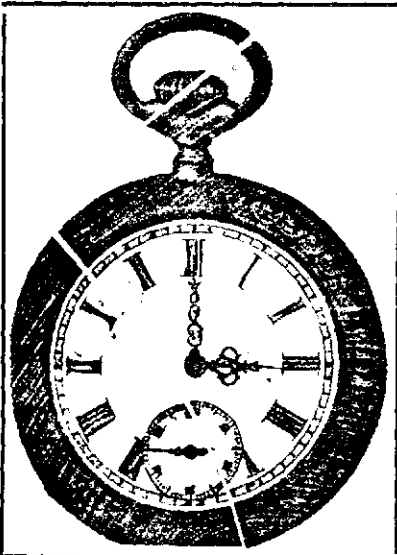
Cu toată stima: **ADEL LOVASY.**

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingradituri, site,
 : : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public totfelul de lucruri de brânșe, cari se află în magazinul firmei, cu *prețuri ieftine.*

Ingradituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorința gratuit.

Telefon 557.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÖSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPARA PE LÂNGĂ PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PARDISEIE PENTRU DAME ȘI COPII, DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghete pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Atențiune!**Important!****Atențiune!**

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măsari de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,
intemeiat din nou, în bransa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în bransa aceasta, dela renovările cele mai micute până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiagă), pentru oglinzi și cadre pentru iconi, (rame) din patrie și străinătate : :

Nrul telefonului urban și din comitat 909.

Adresa p. telegrame: Fried, uiegar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjeri (sticlari, uiegar) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

Încasa dlui arhitect Iosif Steiner.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Atențiune!!

Mi-a ajuns la cunoștință, că firma Kovács Soma și soțul, negustorie de mașini în Arad și-a câștigat stropitoarele mele pe căi laterale pentru alte state. Aduc la cunoștința mult onoratului public că reprezentanța în Ungaria pentru **stropitoarele mele**

Vermorel „Eclair“

Prețul 45 coroane.

ca și până acum o are singur numai firma Kann și Heller din Budapesta, care iarăși pentru comitatul Arad l-a investit cu dreptul de vîndere singur numai pe

Frații BURZA

Dacă cineva dorește să cumpere stropitoare fabricată cu răspunzător împrejurărilor din Ungaria

Vermorel „Eclair“

comandați singur numai dela

FRĂȚII BURZA

Arad, Piața Boros-Béni tér 1. (vis-a-vis de moara Széchenyi)
Prețul cu 2 țevi de aramă cu coif scutitor de praf, montat complet, numai pentru proprietari de vii și economii din comitatul Arad 45 cor. — Cu stimă: **V. Vermorel Villafranche (Franța)**

CORNEL TUNNER

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut 22. Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeț, str. Deák-Ferenc Nr. 9.

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

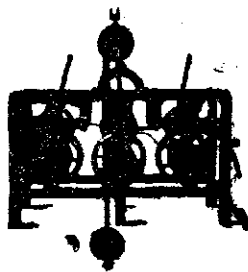
table de marmură, statui, etc.

fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, liferează mai ieftin ca orice concurență.

Oroloage de turn

pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tököly-ut n-rul 52.

(Casa proprie).

Cataloage și specificații de prețuri trimit gratis și franco.

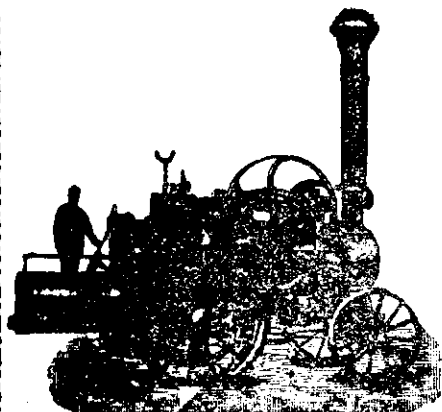
Viitorul e al mașinilor de treierat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Tmeesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI, precum și tot

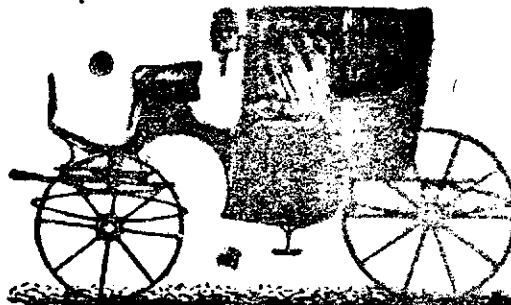
lelul de CĂRUȚE.

Primesc ori-ce lucrare de reparare și

transformare,

văpsire și

pregătire de șele în preț foarte ieftin.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

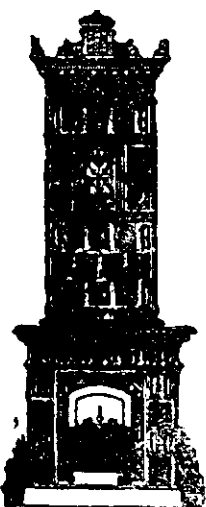
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cupatoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cupatoare de fierț din căhăli albe și vinele.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr. 1.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

≡ Execută toffelul de icoane artistice. ≡

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în

oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată

modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servesc.

Lepter János, fabrică de piese de fier
și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz.
Înființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdő. Telefon 55-22.

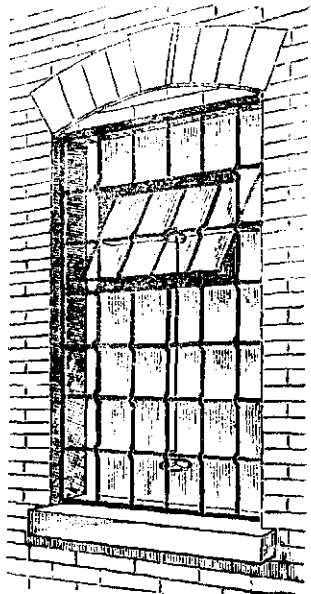
FERESTRE prinse în rame de fier,
cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

**FERESTRELE
KÖPLINGER
BREVETATE.**

**INTRODUSE
ÎN 14 STATE
CIVILIZATE!**

La cerere trimi-
tem Catalog și
prospecte.

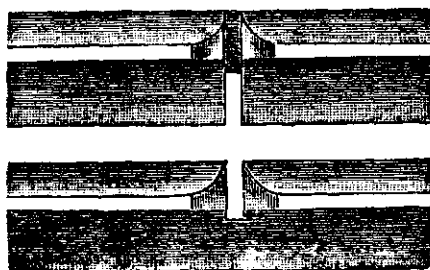

Noutate!

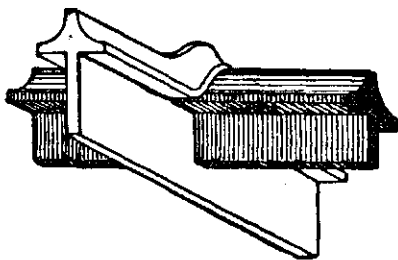
**FERESTRELE
KÖPLINGER**

sunt practice
pentru:

magazii,
hambare,
fabrici,
grajduri,
verenzi și
case de sticlă.

Sistemul vechiu.

Sistem Köplinger.

STEFAN SLADECK IUN.
FABRICĂ DE MOBILE
VİRSET
strada
Kudritzner No. 44-46

Cea mai renumită,
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Verucczi).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de pian
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut.

Schmidt János succesor **Schmidt Ferencz**

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelii, o.i că și-a prea încărcat sto-
macul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistule greu, ori-că și-a stricat stomacul
prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel cauză
de stoamc, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruieni de leac și din vin bun,
întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește
durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuițarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel
să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi
în stomac, cari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă în-
trebuițare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitații
de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul
aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine,
materialele atricicioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele
mistuirii, a unei formă defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului.
Și la astfel de persoane se poate observa: i. somnie, dureri de cap, etc. ... Vinul
aromat dă un nou impuls vieții stănte. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează
schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și
dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință aovedesc pe deplin acest.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane
în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa,
Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berony,
Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak,
Szarafalva, Nagylak, Faloia, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegy-
háza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Sili-gyia, Taucz, Sztatina, Baja, Kaprucz,
Bresztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsádány, Szent-András, Kis-Beskeret,
Mehala, Temesvar.

Trimite de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga
450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tălăș 150-0,
de cireșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face miștur.